

Sintagme literare

Finanțată de Consiliul local Dudeștii Noi

3

Revistă a Asociației Culturale „Vatra Dudeșteană”

Nr.3 (14), Mai, 2015

Director fondator: GEO GALETARU

SUMAR

POESIS: *Andrei Zanca,
Armina Flavia Adam, Beatrice Serafini,
Denisse Huzum, Diana Frumosu,
Eduard Zalle, Gabriel Petru Băețan,
Ioana Barac Grigore, Maria Oprea,
Marian Dragomir,*

Octavian Mihalcea, Rodian Drăgoi
PROZĂ: *Emil Iliescu, Ion Scorobete,
Luminița Zaharia*

ATELIER CRITIC: *Adrian Dinu Rachieru,
Constantin Stancu, Daniel Marian,
Ioan Vasiiu, Ionel Bota, Petru Hamat*

ESEU: *Andrei Zanca, Șerban Georgescu*

UNIVERSALIA: *Traduceri de Baki Ymeri
și Liviu Ofileanu*

LA CURȚILE DORULUI: *Ion Căliman*

ANDREI ZANCA

aproape de o tăcere

plină până la refuz lumea.
o aud risipindu-și în noapte
surplusul îndurării peste oboseala
zvântată-n beznă.

doar una le încape pe toate

refuzându-le într-o bună zi
spre a-mi înlesni plecarea, inima

un certificat de naștere, dincolo

dincolo de ceea ce aici numim, moarte.

aproape de tăcerea ta, tot mai aproape
de-o stingere sporindu-mi un dor pe care
tu l-ai preschimbat treptat în sete de viață.

de n-aș fi fost oleacă boem, de nu m-ar fi bântuit
atâta suavă inconștiență, aș fi ajuns pesemne
departe, mai aproape de tine însă, nu.

să depindă totul de mărturisirea
pe care cu o anume sfială ți-am făcut-o
pe când mai bântuiam ulițele și piețele micului burg?

„de-ar exista o graniță, pe care depășind-o cu-n singur pas
m-aș preschimba pentru totdeauna într-o piatră
renunțând astfel la eternitate ca în schimb
totul să fie bine, nu aș ezita nici o clipă.”

și o repet în șoaptă și acum
când totul pare să fie în așteptare
în această lume risipindu-și în noapte
surplusul îndurării.

cei duși se află acum într-o clipă, ce se preface mereu că trece
îi răspundeam pe atunci fiului meu, și cum el mă privea cu ochi
mari și plânși așteptând o urmare, continuam în grabă:

și-n ezitarea clipei zace întotdeauna ceea ce ei încearcă
să ascundă întotdeauna: o anume speranță, reîntorcându-i

cum ne-am mai reîntoarce și noi pe cărarea de-a lungul râului
pe lângă sălcii, alături de porumbul
foșnind aproape de terasamente

deși totul s-a dus, casele, câmpul, arborii
în puhoaiile inundațiilor, multe și mulți
s-au dus și ei pe nesimțite ca o briză
peste aceste meleaguri devastate
de tăvălugul unora, altora

neajunsurile, lăcomia, dezbinarea, invidia, multe
mulți doar cu o spoială de dumnezeu
și n-am la mine telecomanda
spre a schimba canalul

și-o iau în pas lent prin golul duminicii
ca atunci când dispare cineva mult iubit

când oricât te-ai fi dăruit, orice ai fi făcut
e întotdeauna prea puțin, nu e destul
niciodată. s-au dus.

s-au dus și se reîntorc mereu.
aceiași, și totuși alții. se reîntorc
din motive pe care nici ei nu le cunosc.

se reîntorc pentru tot ce a fost bun.

pentru tot ce-a supraviețuit timpului.

se reîntorc pentru tot ce-a fost uitat

a fost bun și ar putea din nou să fie

CEEA CE RĂMÂNE MEREU

e doar mărturisirea în transă
a drumului însingurării

hățișul traversat
în această escală

unde geamătul din vis e doar solul
unei dureri desfrunzite
pe-o coală albă

și-am fost mereu
o palmă de nisip în orice mecanism
niciodată, untdelemnul.

încet, acum.
în adumbriri de lizieră.
în mireasma stinsă a zăpezii.

NETULBURAT

ancorat în abis, deși se spune
că orice viziune împărtășită

este un pas mai aproape de moarte
stau pe un mal ascultând apa

atât de intim cu o curgere
încât, de-aș începe să merg

n-aș putea niciodată străbate până la capăt
distanța care m-ar apropia cu un pas de moarte

ARMINA FLAVIA ADAM

e bună pentru riduri (se spune) -
eu cred că e perfectă când mori,
s-o bei cu Dumnezeu
lângă căpița de fân,

femeile venite la-ntors
să-și șteargă fruntea
cu dosul năframei,
îmbiindu-te cu pâine și sare,

RĂMĂȘAG PE-UN SĂRUT

La trei douăzeci înotai în coșmar –
devenisei un maidanez ud până la piele,
eu o stăpână cu lesa în mână,

prietenii de pahar se-adunau cu miile-n tine,
shot după shot în cinstea noastră ciocneau,
apoi se culcau pe tejghea
visând cum casele lor din chirpici
erau înghițite de ape,
dar să nu vorbim despre ei,
nu e nici timpul, nici locul,
în poveste nu contează părerea celor din jur,
scenariul oricum a fost scris mai demult,

pun rămășag pe-un sărut că,
dacă ți-aș construi o cușcă mai nouă,
tu ai veni în genunchi și mi-ai linge mâna,
îndatorat peste măsură.

SINGURĂTATE ÎNVELITĂ ÎN ZIARE

Mergeam pe stradă, eram singură,
și cerul era singur, și pământul la fel,
și copacii erau singuri în pădurea lor de asfalt,

mi-ar fi plăcut să-mi spună pe scurt
știrile zilei,
poate ceva banal și simplu despre magazinul din colț
sau despre cum s-a găsit o avere-ngropată
în casa cu ferestre murdare –
dar nu,
ei nu se împovărau cu vești despre lume,
sub umbrelele vii,
erau prea ocupați să reclame poluarea din trafic,

pe dinafară, ca o umbră diformă,
chipul meu cioplit se uita la mine cu ciudă,
uimit constata cum orele treceau peste mine
fără să mai oprească în stații,

„E sinucidere curată să fii rotund într-o lume rotundă!”,
mi-am spus –
pe strada unde toți copacii sufereau de tristețe,
am decis că e-o zi numai bună
de învelit iubirea în ziare.

LA O CAFEA

A câta zi, altă amiază,
cafeaua luând forma ceștii
într-un rece perfect,

cărușaii să-ți treacă grăbiți
peste suflet,
ca și când ar fi de pământ,

dintre coaste să ascuți izbăvirea cum vine
din ce în ce mai aproape.

LA UN PAHAR DE VIN ROȘU

Oricât aș amâna roșul,
la masa trei paharul sticlește la fel,
ca o frică lucidă de moarte,
ca o spaimă de alb între patru pereți.
Eu plâng pe furiș, cu paharul în mână,
însetată sorbind otrava din urmă.
Nu vă-ntristați, nimeni n-a murit până-acum
dacă-a băut din paharul lui Iuda –
amarul acesta cu ochi înghetați nu mă ucide,
doar mă preface-n femeie.

CU UNGHII PICTATE ÎN MOV

Dacă n-aș fi eu cea care pe sine se minte
când la colțul străzii se-ndoaie să-și numere pașii,
străina din toate poemele cu final fericit,
mie însămi datoare mi-aș fi,
cu mai puțin de un cent.
Eu, neprihănită, cinstea neamului meu,
am trișat la jocul iubirii de oameni
când pe mine cel mai mult m-am iubit
și umbra mi-am alungat-o departe.
Luați trupul meu și aruncați-l în larg –
nicio pedeapsă nu ar fi de ajuns
pentru o faptă atât de cumplită!
Doar mâinile,
mâinile mele cu unghii frumos pictate în mov,
lăsați-le... lăsați-le să mai scrie poeme!

DUMINICĂ ȘI PANTOFI STILETTO

Aceași duminică, același restaurant dubios.
Cu fețele acoperite de măști,
voi mâncați și râdeți cu zgomot,
simulând fericirea supremă.
Rămâneți acolo, e unghiul din care văd perfect
cum nevestele voastre tencuite pe chip
își aruncă sub masă pantofii stiletto
și copiii pe care nu și i-au dorit niciodată!
Nu vă grăbiți! Când veți pleca, umbrele voastre
se vor hrăni din mine și vor râde cu zgomot,
aruncându-și indiferente copiii și pantofii sub masă.

BEATRICE SERAFINI

* * *

ți-aș prinde sufletul
în palme și ți-aș șopti:
ce anost a devenit timpul
ce a mai rămas până la
marea prăbușire...!

* * *

am obosit de atâta tristețe
într-un colț al dimineții
florile cu cearcăne de noapte
îmi tulbură existența atât
de concretă, atât de prezentă
atât de absentă...

* * *

îmi prinde cerul glezna
de secundă
șoptesc atingeri lungi de peruze
privesc fără a se scurge
iubind și respirând tăcerea ta

* * *

avem timp să scriem o poveste
la culoarea verde a semaforului
aruncându-ne trufaș părul pe spate
oferind adoratorilor sferturi de
zâmbete zgârcite
avem timp să mai și visăm cu ochii
deschiși
când se face dimineață.
avem timp să ne luăm și bilet de
intrare
la marele spectacol al vieții

* * *

timpul se scurge vertical
peste gurile care miros a cuvinte
un ochi plânge altul râde
ne doare cerul și înaltul
iar noi ne retragem în cochilia
peste care s-a așternut tăcerea

* * *

mâinile se împerechează
peste curcubeul existenței
noastre
pasărea cu aripi de neliniște
taie universul în semicerc
șterg cu pleoapa
urmele timpului ce trece
peste noi

* * *

iartă-mă că nu știu
nu am știința de a bea.
am să te înșel fără a face
greșeli gramaticale

iartă-mă că nu am
învățat să te iubesc
când trebuia

matematic, două linii
nu sunt paralele și nici perpendiculare

* * *

I-am pus pe Dumnezeu de o parte
iar diminețile cu gurile ospitaliere
au lăsat vagi urme de zâmbete
în colțul zilelor

* * *

cu brațele întinse
primesc sărutul dimineții
imagini răsturnate
de cer și de pământ
mă văd crescând prelung

* * *

te scriu iată
minus - cuvintele
te rostește substanța
ermetică grea
dindărătul tăcerii

* * *

nu mi-am dorit niciodată
clădirea idealului pe ruine
pe răni
vreau frumusețea crudă a iubirii
nu spoiala snobismului
și-a interesului meschin
viețile noastre ne oferă
numai părți urâte care
îngrămădesc păticia
frumoasă în câteva clipe

* * *

un copil a sărutat un zarzăr
eu n-am făcut-o niciodată
eu nu am sărutat niciodată un zarzăr
și nu am să fac asta niciodată
cât de imens este hăul căscat
în sufletul meu de cuvântul acesta
niciodată
și-acum am 17 toamne pline de lacrimi
în niciuna zarzărul nu a înflorit
uimind cu misterul lui natura viața
simt ca o pată peste
gândul și voința mea
peste sufletul și visul meu
zarzărul nu va înflori niciodată toamna

* * *

de durerea luminii plâng
de durerea tăcerii
lacrimile mele - ape moarte
în cea din urmă tristețe
tăcerea ta - mai mult
decât o condamnare
la moarte

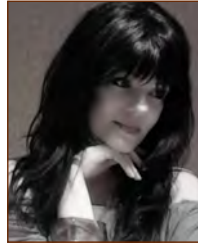
* * *

și tu ai așteptat
și eu am așteptat
rostul nostru pe acest pământ
nu avem nevoie de timp
pentru asta
pur și simplu așteptăm
nu știu de ce nu aș aștepta
iubirea ta

* * *

mă împart între zi și noapte
am de vânzare vise dar și
regi taumaturgi
ne rupem în cuvinte și ninge
nu am puterea să mă rog nimănui
dar mi-e un dor cumplit
de o tavernă cu miros de tutun

DENISSE HUZUM

* * *

aici nu mai locuiește nimeni

în camera aceasta nesfârșită
am cunoscut tot
una cu aerul
nemărginita blamare a neofitului
tăcerea un refugiu împărțit
întotdeauna în vicii repetabile
când omnisciența timpului
devine nemurire

aici
nu mai călătorește nimeni
nimeni
doar acest amorf bacil
invincibila boală a destinului
frust

* * *

redundant
ne repetăm
în retorica acelorasi cuvinte
doar oamenii sunt diferiți
mai înalți
cu o jumătate de timp
mai goi
excelăm în sobrietatea sensului
pudibonderiei îi lipsește egalitatea
indiferenței
insolență i se spune din obișnuință
celui care crede în apă
și în culoarea mâinilor pământul
deasupra
tuturor privirilor sardonice
univoc sufletul
așa cum barca este trupul

* * *

cuvintele nu dorm niciodată
se aliază
pe marginea vinovată a hârtiei
într-un nod roșu
predestinat

unora li se extirpă viciul de frondă
altora li se mărește prețul
iluziilor
le rămâne de ce-ul silențiar
trauma murmurului
între timp totul se schimbă aleatoriu
direcția
acoperișul
temperatura
mâinile își astupă gura
camerele se taie între ele
acuz o acută lipsă de spațiu
ferestrele rămân fără inele
extatici oamenii sunt liberi
pe liste

* * *

cuvintele mele sunt drepte
întârziate
într-o bucată de om
el merge
deasupra se întâmplă
ambuteiaje pe vârfuri
exuvii
schimburi de noapte între idei
eu construiesc ultimul etaj
pe frunzele unui lămâi albit
mai sus de vocea lui
mai sus
de genunchiul meu se lipește fruntea
cu toată pielea
cu toată greutatea lucrurilor mari
în care ne pierdem
tandrețea

* * *

hei
dacă tot plouă
trage câteva zile peste tine
pământul lasă-l
celor flămânzi
despre infirmi nimeni nu scrie
cum cerul aruncă destine
la loterie

se câștigă bine dacă ai suficient
curaj sub unghii
și o adresă

* * *

când remușcările vin și mușcă

schimb mâinile
schimb cărțile
locurile
momentele și oamenii rămân
tranzitorii
găsesc cuvinte pentru orice
mai puțin pentru lucrurile mărunte
mă înarmez cu speranțe fragile
într-o realitate semiabsentă
atunci vine cineva
mă metamorfozează cupid
toate imaginile devin chimice
știu totul și nu știu nimic
de ieri până mâine
obosesc într-un stand up stupid
mă întind cu toate coastele
cu tăcerea de neîmpărțit
și-l las să treacă
cu toate șenilele

* * *

uneori nu rămâne
omul
doar răbdarea alunecoasă
pe încheietura mâinii
întorci orele
lustruiești sticla în memoria altcuiva
meditezi la opacitatea existențială
după patruzeci de ani sperii
că înțelepciunea este un dar
apofantic
renegi carnea
când privești în jos toate cuvintele
par mai înalte
ca orice durere pe care nu o simți
de oboseală
o subtilitate fără răspuns generează
mai multe feluri de a fi
când absența se rupe cu un premolar
îmbrăcat
cu alte și alte fantasmе
umpli orașul cu străzi cuminiți
lași ploaia afară
închiriezi un câine roz și câțiva copii
într-o casă de vacanță
apoi stingi toate luminile
să nu ai amintiri

DIANA FRUMOSU

cu oamenii-bunici

*puiul acela seamănă atât de mult
cu maică-sa
încât atunci când o să moară
nimeni n-o să-și dea seama că a rămas
doar puiul cățelei –*
vrei să le spui fără să-ți dai seama
dar tușești și te prefaci că
ai uitat

să nu vorbim despre moarte
cu ei
nici despre morți

bunica și cîrțița

În casa mare pereții aduc a pămînt.
Mortul dă de pomană
prosoape și plapume
adunate frumos pînă în tavan
ca un rînd de soldați.

Și-o să doarmă bine,
și curat,
și sătul.

Dar nu azi.
Poate mîine,
poate la mijloc de februarie,
poate peste trei, cinci, șase ani.

În camera din jos
a și acoperit covoarele cu peliculă
- să-i fie curate cînd o muri
și lumea va intra
cu lumînarea
să-i vadă sufletul.

Nu, bunică-mea e o femeie tare.
Cînd nu-i acasă,
bunicului i se face rău parcă înapoi
și vrea să-și cheme feciorul
din cealaltă margine de sat.
Dacă-ar fi să moară acum,
să nu moară singur.
Dar vine bunica.
Și-i trece.

Și totuși, ea are toate bolile din lume
și-mi spune de fiecare dată că
uite, de-asta o să moară.

O face de cînd sunt mică
și parc-o-mbie să vină, dar nu vine.
Și pentru că o face
poate că n-o să vie niciodată
sau poate că deja a venit
și noi nu știm că bunica
care la culesul strugurilor strînge bobitele
pe care le-am lăsat să cadă jos
nu e decît
o bunică imaginară.

În grădina ei mare
șapte movilițe de pămînt.
Cîrțița își sapă drum.
Cutii de fanta și cola agățate în pari
ca să le bată vîntul
și fire albe spînzurate care duc sub pămînt
să-l vibreze și să o sperie.

Nu știi dacă se prinde și moartea.
Cînd va fi să vină
își va sapă oare cuib dincolo de gard
ca și cîrțița?

mama nu încapă în patul meu

cînd deschid ochii la
cinci întunericul intră în mine și plîng
până cînd mama își dă pijama
la o parte
și mă apropie de sânul din care
a băut tata mai devreme

buna ajunge mai târziu pe marginea
canapelei vorbește despre Moarte
în timp ce o ține pe Ancuța în mână
zice c-o vrea

mai e Beti, Laura și Dinu
– așezate frumos lângă noi –
cele patru păpuși ale mele
mami, mami
păpușa Moarte e mai frumoasă?

kilig

zici că Venezia-i frumoasă
cînd stăm așa
în mijloc de ploaie
pe banca de la marginea podului
și zici că-ți plac mâinile mele

care vorbesc despre mine mai mult
decît ți-am spus eu
într-o jumătate de oră

dar vezi
rafturi de mâini
la tine în piept
și-i prea frig înăuntru
meu
și-i prea frică în ochii mei

dimineța la ora două
mă-ntrebi în spaniolă dacă înțeleg
ce-mi spui
eu îți răspund în franceză
să trecem la italiană
dar mai frumoasă-i tăcerea din stropii
de ploaie

rafturi de mâini
la tine în piept

querido,
nu m-am pierdut
suntem încă aici
pe podul santa lucia
de unde orașul coboară în mine
într-un înec de bunăvoie
și tu mă săruți pentru ultima oară
chiar dacă nu știi că-mi spune diana
și nici măcar eu nu știu cine ești tu,
juan

album

cînd ajungi te îmbrățișează
și te sărută de trei ori
cu pauze lungi de la un obraz la altul
ca să te vadă la față

bunica mă întrebă despre oraș
ca despre o femeie

ce să-i mai povestesc?
pescăruși albi au invadat într-o zi cu soare
partea râului dinspre mine
mirosea a mare și oamenii numărau
în tăcere
cei 90 de kilometri pînă la plajă

poate o fi marea din femeia
care le arunca firimituri de pâine?

bunicu' mă întrebă despre vînt și ploaie
apoi cu mantoul lui Prospero în spate
îmi povestește despre cum a zburat
la baikal

îmi cere să-l ascult de fiecare dată
cînd privesc pe geam sau prin casă
dau din cap și-i zâmbesc
"te ascult"

ei țin post
nu mai taie păsări zic să se ușureze
c-o fi mai ușori de dus la țințirim

EDUARD ZALLE

Cine vorbește?!

Când cuvintele mele ți-au umplut gura,
Ferchezuite ca pentru o sărbătoare,
De sus, stele timide căzut-au de-a dura,
Dintr-o gaură adâncă, hidoasă și mare.

Te iubeam cu distincție și vulgaritate...
Cuvintele mele tăceau laolaltă cu tine,
De fapt, eu iubeam numai pietrele toate
Prefăcându-mă că mi-e bine, mai bine.

Am înțeles că Nichita e-un tainic cuvânt
Din care-au născut mai târziu necuvinte
Și din Raiul ăsta verde, proaspăt și sfânt
Am cules neprețuita dragoste – țin minte.

Din ziua în care cuvintele mi-au tăcut,
M-am pornit să adun pietre frumoase,
Strânge și tu ploaie, vifoniță, cât de mult
Și lasă-le să-ți pătrundă în carne și oase.

Doar așa vei pricepe rostul venirii pe lume
Și de ce... de ce pietrele nu mor niciodată.
De aceea, i-am dat fiecăreia câte-un nume,
Fă la fel și nu te lăsa de ignorantă purtată.

Te iubeam cu smerenie, uneori ștregărește,
Și cuvintele mele ascultau pietrele dulci;
Uimit, mi-am zis: la te uită, cine vorbește?!
Și așteptam cu răbdare să pleci, să te culci.

cuvintele mele ți-au năpădit gura,
Ferchezuite ca pentru neobișnuitul festin,
De jos, pietrele toate mi-au înghițit ura...
Și-ncep să-l deslușesc pe Nichita. Amin!

Eu mai trăiam

Eu mai trăiam alături de icoane
Și lângă târfe, hoți fără destin,
Când tu, nemiluită în vagoane,
Le împărțeași bețivilor butelci cu vin.

Și mai trăiam alături de bătrâne
Ce îmi zâmbeau nefericit și larg,
Dulcegării pe buze să-mi îngâne
Sperând că-n patul lor am să mă bag.

Da, mai trăiam o viață și-ncă una,
Duplicitar precum un președinte;
Dar mă iubeai și-am priceput acuma,
Că cine te adoră, te și minte...

De sus, de pe un munte mă veghea
Un sihăstrit cu mintea rătăcită.
Lehămetită, viața mea curgea
Printre sublime crize de gastrită.

Trăiesc acum departe de icoane
Și fără cei din marginea cetății.
O, da! Am înțeles că în vagoane
Ai construit un Paradis pustietății!

Firimiturile zilei

Atenție! Se aprind luminile pe peron!
Veniți cu toții se le vedeți,
Nătăfleți!
Atenție! Se-aprind luminile albe și noi!
Nu stați cu gurile căscate,
Surate!

Este despovărarea unei zile trecute,
Puneți-vă viețile la adăpost,
Cu rost.

Așa cum și ziua aceasta s-a scurs,
Viața lui a plecat nebăgată în seamă,
Cu teamă.

În fiecă clipă, el își trăda fericirea,
Se ascundea în obscure cotloane stingher,
Efemer.
Atenție! Fericirea-i doar o târfă vulgară!
Munca asiduă-i cinstită, sublima onoare
Și stare.

Leapădă-ți sentimentele ca pe boarfe
Ponosite, împutite și putrede,
Suflete!
Atenție! Se aprind luminile pe peron!
Pentru ultima dată,
O pată.

Adună îndată, prietene, firimiturile zilei
Cu grijă și cu ne-ntinată ardoare;
Și doare.
S-ar putea să mai ai nevoie de ele cândva,
Într-o altă viață mai bună.
Minciună!

Insalubră

Vino cu mine într-o zi oarecare,
C-un ultim efort, să-mi citești din ziare,
Știri, erezii și cancanuri frivole,
Apoi istoviți, s-adormim în rigole.

Și vom dormi-n locuințe lacustre,
Și gunoierii vor veni să ne mustre
C-am îndrăznit s-ațipim în haznale
Tocmai acum, într-o zi ca oricare!

Vino cu mine la un capăt de lume,
Nu vom purta nici haine, nici nume,
Doar ne vom pierde într-o țară uitată.
Hai, mai citește-mi din ziare o dată!

Ești mult prea frumoasă să nu te iubesc!
Mai lasă-mi, te rog, un răgaz să citesc
Eu însumi o bârfă de ultimă oră
Și-apoi, vom dormi din nou în rigolă.

Ne vom trezi-n dimineața ce vine
Și-ți voi citi eu poeme sublime,
Să mai uităm de neliniști, gunoaie.
Știi, soarele-apare mereu după ploaie...

Vino cu mine la un țărm viu de mare,
Acum, chiar acum, într-o zi oarecare!
C-o ultimă caznă, distruge ziarul
Și-ascultă cum cântă-n tufișuri canarul...

Trenurile lungi

Vin trenurile lungi o vară-ntreagă
La mine în oraș și merg departe,
În nările-mi cu unduire de pluș,
Fierul încins al roților răzbate.

Pictează un tablou cu toate astea,
Aminte să-ți aduci fiind bătrână...
Vei șterge tremurândă barba mea
Cu un prosop ce-ți lunecă din mână.

Luceferii de noapte s-au aprins
Dând foc orașului curat și mic.
Vin trenurile lungi dintr-altă vară
Și eu adorm și nu mai văd nimic.

Te-am păcălit că îți voi scrie versuri,
Nu știi a mângăli nici trei cuvinte.
Pictează tu o pânză cum ți-am zis
Și pe arginți ce zornăie, o vinde!

Vin trenurile lungi o vară-ntreagă
La mine în oraș și merg departe,
În nările-mi cu amortiri de pluș,
Fierul încins al roților răzbate.

GABRIEL PETRU BĂEȚAN

da. toate accelerează inconștient
spre destrămăre
spre o inevitabilă ciocnire
de trecut

poemul acesta
este centura mea de siguranță...

Singurătatea și alte vagoane de gânduri

când nu vrei să adormi singur
singurătatea începe din nou să îți sângereze
ca un membru rănit într-un vechi război
pentru subzistența sufletului

și nu găsești în nici o amintire pansament
și întrebările te lovesc în ceafă ca un bumerang
împrejur nici un răspuns, nici o mână, nici o aripă

și îți trec prin minte vagoane de gânduri
deși prin sângele tău nu trece prin nici o gară
și auzi adesea cum îți respiră moartea în ceafă

și numai Dumnezeu poate ști ce este în sufletul tău
cât cer fără pământ, câte oceane de neîmplinire

și toți oamenii sunt plecați în alte vise
chiar și după ce adormi
singur...

Centura de siguranță

de la o vreme încoace
toate se precipită
Soarele spre fața nevăzută a planetei
râurile spre evaporare
mușuroaiele de mașini către centrele de casare
insectele către tălpile trecătorilor
componentele materiei spre reciclare
oamenii, ca niște navetiști ursuzi
între entuziasm și disperare
către capătul de linie
al sângelui

toate se grăbesc spre nicăieri
cu o viteză pe care nici măcar electrozii
nu ar putea-o percepe
toate aleargă cu o nerăbdare haotică
spre puncte imaginare
spre fatale găuri negre
ale spiritualității

nu mai există nici măcar o particulă statică
nu mai există levitație nici măcar în vise
nu mai există ochi de cer care nu a fost angrenat
de inerția goanei după efemer

A opta zi după facerea lumii

a opta zi după facerea lumii
pentru a da mai mult suflet cuvintelor
pentru a i se răspândi voința în toate cotloanele existenței
Dumnezeu a creat poezii
le-a poleit limbile cu aur
și le-a poruncit:
voi trebuie să fiți prelungirea vocii mele
și vestitorii luminii în sufletele oamenilor
nu lăsați nici o ureche nemângâiată de cuvintele voastre
nu lăsați nici un fir de iarbă neexplorat de ochiul ager
al gândurilor voastre

transformați orice detaliu în mirare
și orice zbucium în capodoperă

domesticitiți chiar și umbrele
vorbiți-le chiar și morților
interogați chiar și pietrele

voi sunteți solii mei în orice limbă
voi trebuie să îmi tălmăciți mie gândurile și să le traduceți
pe înțelesul tuturor

prin voi speranța se va perpetua la infinit
chiar și în peștera subconștientului

și de atunci
în fiecare atom al Universului
sălășluiește așteptând să fie decriptat de poezii
câte un vers

Terapia plânsului

plângi
și prin lacrimile tale
se scurg toate dihanțiile acelea aureolate de negură
care ți-au înveninat sufletul până atunci
și ți se arată noi încăperi ale conștiinței tale
cu ferestrele spre latura luminoasă a existenței
și în sângele tău încep să explodeze revoluții
sau simțăminte pe care ți le credeai amputate
și toate lucrurile par să îți îmbrățișeze atomii proaspăt eliberați
și o limpezime parcă desprinsă din începutul lumii
începe să îți governeze carnea
de la ultimul receptor al retinei
până în străfundurile
adn-ului

IOANA BARAC GRIGORE

„deschide-mă și arată-mi sentimentul
experienței de a exista”

iubește-mă
sunt digestia ta respirația
schimbul de substanțe la nivel celular
simte-mă îți comand
măcar străduiește-te să mă numești
spune: acum respir
acum diger
stomacul meu ca o șosetă zemoasă

punga de plastic

„niciodată nu voi înțelege paralizia lor în fața farurilor
aprinse în noapte”

în mine se împlinește golul sau lipsa
pe fiecare alt continent în formare
la graniță nu mi se cere pașaportul
nimeni nu m-ar cunoaște dacă m-ar vedea
ei privesc prin mine uriașele întinderi
în care sapă galerii scurte înguste fără odihnă
conduc mașinile lor minunate în spații dense
șoareci mecanici înaintând în roata de șvaițer
schimbă vitezele pun în funcție ștergătoarele
semicercuri de spații se curăță-n mine
iepuri înțepenesc în mijlocul șoselei
ochii lor în farurile roșii o cină fragedă un gest
blițuri la un spectacol cu ușile închise
codița norocoasă atârnată de oglinda retrovizoare
ce bine că nu văd că nu văd în spate urme de roți
dâra de sânge blana amestecată în zăpadă
ce bine că nu se transformă
să zicem din cauza mea
cum că aș fi tristă
că nu aș simți bucuria sau poate nimic nu aș simți
„mă incomodează din ce în ce mai mult hainele
cu cât înaintez în iarnă”

mă despuaiam la baia comună
puneau furtunile pe mine aruncau detergenți
se spune că își făceau meseria erau plățiți
identitatea mea despielițată
un alambic a rămas peisaj strop cu strop
încă și încă un strop de tărie
cade acum fără zgomot din motor
ilegală producția spirtoaselor individuale
citești sub fiecare semnalizator
nu îmi pasă chiar nu simt cum îmi crește părul
cum în el se împletesc ciulini
unghiile îmi cresc strâng sub ele
noroaie spori cenuși minuscule găze
se lovesc de mine ca de parbriz noaptea
mor strivite își săvârșesc istoria
ea nu va intra în nicio programă de învățământ
eu călătoresc
nu mă vede nimeni
răstignită pe far
„hazardat inutil ușor ca o pungă de plastic dusă de vânt
călătoresc în spații”

cam asta fac părți din mine
călătoresc
niciodată împreună numai bucăți
procedee prin care se montează
legi pe care nu le cunosc
și tu
mă lași să mă plimb prin tine
fără să mă vezi fără să mă auzi
ca și cum nu aș fi

varsă otravă printre fructele lumii
vitriolul plăcerii de a mușca din măr
nările mele se deschid aerul intră
se duce în trahee bronhii apoi în plămâni
cum intră în bronhii cum miezul lui alunecă
în sângele meu priviți simt aerul
mult aer în arterele mele apa în țesuturi
și cum să numesc sentimentul cum experiența
îmi iubesc digestia respirația
schimbul la nivel celular
ulcerul mi-l iubesc mai mult pentru că doare
zborul în vânt și epiderma arsă de soare

despre cel chemat de suzana

poezia asta nu este despre mine
este despre cel chemat de o față suzana
jos lângă râu într-o scoică încărcată cu maci
semințe de cafea mere roșii și mană
într-o noapte pentru ațipeală
cel chemat avea încredere în ape
fata avea încredere în el
somnul lui părea ba mustos ba lemnos
era bun de iubit de plutit cu ochii spre calea lactee
strănutând de la praful înalt
să călătorim împreună l-ar fi rugat ea
prin semne într-o orbire mare
el ar fi înțeles aerul cum se zbate în juru-i
ce bună la pipăit era scoica rece închisă
ce bun era de mângâiat obrazul ei parfumat
dumnezeu ar fi urcat și el laolaltă
s-ar fi odihnit cât ei băteau valurile
atât de fericiți printre stropii ăia curați
se spune că era închis într-o carte cu foi netăiate
învelită în țiplă și încă ferecată într-o cupă de aur
ar fi sclipit de la stele pentru culegătorii de raci
dar ei dormeau de-a binelea pe mal cu mâna sub cap
nu vedeau socoteau în somn când se va crăpa de ziuă
câți arginți vor strânge mâine la târgul de pește din port
flăcările pâlăiau pe chipurile lor aromite
racii săreau în căldări
cel chemat i-a spălat tălpile cu grijă
pulpele ei miroseau a tăciuni și alge
dintre coapsele ei curgeau mărgăritare piper
se revărsau cascade de petale de roze
să ne pregătim i-ar fi spus cel chemat în gând
să ne punem în ordine toate câte au fost și vor fi
în liniște să nu-i trezim pe luntrași
să nu-l întristăm pe cel zăvorât
am pus o aripă de înger la scoica ta de femeie
să pornim așadar în aval fără teamă
dă-mi mâna cât vor ține botzul și nunta
cât ne va ține mersul pe ape
după aceea ne întoarcem cu ochii spre calea lactee
să ațipim strănutând
de la praful înalt

MARIA OPREA

spre un negru infinit

pe culmi
tot mai jos
cerul fără leac

un albastru tot mai adânc
spre un negru infinit

și stelele
stelele fără niciun răspuns

micul rai

sub corola celui înflorit
rădăcinile par de basm
e micul rai
în care mi-aș odihni
toate visele

la un capăt de ...

la un capăt de drum
am să vă spun
bun rămas

la un capăt de lume
am să las
inima mea ca amintire

o floare nu se uită

o floare nu se uită
e un paradis
pictat în suflet cu un zbor fin de fluture
o floare rămâne cu acea candoare
pe care o iei s-o dăruiești cuiva
o floare nu se uită
îți poate aduce în palme
mângâierea unei
petale

doar cioara e albă

în bezna nopții
doar cioara e albă
în glasul ei se aud
pașii celor
duși de acasă

unu și cu unu

unu și cu unu
fac doi
doi la pătrat
e simplu
patru

patru și cu patru

taci
nu mai socoti
infinitul e dat de la bun început
să fie nemăsurat

azi nu mor crinii

azi nu mor crinii
nici mâine
îmi vor sta de veghe
pleoapei mele târzii

nu nu nu

nu nu nu
nu vreau ca ierburile
să fie bătute de vânt
nici piatra de furtuni
nici crucea de spini
și de
sânge

în copertile unei inimi

uneori mi-e visul să ajung
în filele unei cărți
nu știu dacă asta mă face cu adevărat
să fiu și fericită
pot fi și respinsă
pentru că am iubirea copiilor mei
în copertile unei inimi

omagiu

11 elegii
pentru cei născuți din ramuri
și frunze
pentru cei născuți din apă
și rădăcini
pentru cei născuți din stele
și umbre

11 elegii
din prezentul fără
prezent din sfârșitul fără
sfârșit
ca un punct nuclear
ca o respirație întregă
a întregului neant
al întâiului de a fi și de a nu fi
11 elegii
din tot ce a fost devenit în ce va fi
sămânță apă rădăcini

nimic mai mult

un minut
nimic mai mult

apropierea a două bătăi de inimi
sub o ploaie de petale

o privire o atingere
o îmbrățișare
chemarea a două pâlpâiri de aripi
sub cireșul explodat în floare

e prea târziu pe buzele ei
pe buzele lui
o ploaie de primăvară

MARIAN DRAGOMIR

media

plimbam trotuarul cu spatele
prin unghiurile închise ale vieții
viața reală se ținea de un șurub
iar pe geam vedeam petice de iarbă
și cărămizi

iubesc orașele
atât de drepte
atât de ușor e să te pierzi prin ele

numerele caselor se împutinează
cu cât avansează
iar central devine invizibil
totul pare să se reia
fără a se cunoaște direcția.

tiparele

câteodată
dacă mă plictisesc
vorbesc cu dumnezeu
despre modele de linoleum
repetițiile spectaculoase
din bucătăria blocului meu

în aceste tipare
poți să vezi un urs
iar dacă nu iei în seamă
zeama de pe podea
poți să zărești capul unui leu

el repetă cu sfială
/un urs
o pisică /
și este uimit
când observă același tipar
deasupra ferestrei

poți să vezi liniile
ce taie podeaua în două
ce armonie îmi stârnește
iar asta ar putea să fie un bizon
dar nu e decât
spatele cocoșat al unui cal

un bizon ce călărește un cal
și scrie ca un copil
din școala primară
supărat de o spărtură neagră
ce taie podeaua bucătăriei în două

arăță înainte
spre holul ce duce din bucătărie
unde începe zona monștrilor
animale fără corp
și încet îl împing afară
doar este târziu și aș vrea să dorm

dar când mă trezesc noaptea
să iau un pahar de apă
el încă stă în fata ușii
uitându-se la liniile subțiri
ce se preling de pe perete
până la fereastră
precum cineva care este pierdut
într-un oraș străin
și nu știe limba ca să ceară direcții.

eu sunt

mă caracterizează banalitatea
când sunt bolnav mă pitesc
stau nemâncat trei zile
și nu vreau să fiu alintat
sau să-mi aducă la pat cineva
supă fierbinte

mă definește uimirea
pentru că pot disprețui
dar știu să ascund

știu să urlu
până răgușesc în singurătate
pentru a-mi stăpâni bruta
și mă atrage alcoolul
deoarece ador să-mi resetez mințile
iar a doua zi apar relaxat și cu grețuri

din păcate pot bea foarte rar...

mă fascinează pericolul,
singurătatea

și cred că trăiesc pentru a învăța
să pătrund în altă lume
să trecă de poarta desăvârșită
cu frică și solitudine

nu vreau să ezit
să ajung dintr-o eroare
la conștiința lucidă

mă descriu drept fidel
nu din convingere
doar din mândrie și răzbunare
calm și fără ură
îmi plac în general oamenii
în mod special femeile
și mi-aș dori să arăt monstruos
să am forță
dar societatea nu permite deocamdată
speciei mele să iasă la lumină

oamenii m-au făcut fericit
așa cum sunt ei
de aceea voi
dacă ați avut răbdarea
vă spun să nu așteptați să sun
pierdeți vremea
încât nu ați dat un like sincer
la ce sunt eu cu adevărat

on the road

pot fi un monstru
ce se luptă cu sinele
încercând să devin pastor
dar ca să distrug
trebuie întâi să cultiv cu mare grijă
universul captiv în ograda zglobie
plină de lighioane

când nu doresc nimic de la nimeni
și caut să înțeleg acea parte din mine
ce nu se poate exprima
pot fi un înger
ce salvează totul din jur
până când n-am să primesc de la oameni
decât un șut în cur

în timp ce sunt prins
în desfășurarea fericită a vieții de zi cu zi
chiar dacă am un sentiment
de pustietate
ca și cum nu am făcut-o cum trebuie
cred că pot simplifica viața
fiind mai nesigur de drum

OCTAVIAN MIHALCEA

LAMA VINOVATĂ

cu alți clești despicați – pierdută linie
încizi o vară și un suflet
după gratia timpului umed

înrămare crăpare amenințare

tremură lama vinovată a zâmbetului
detaliu încifrat pe nobilă dantelă

vrei să trăiești
de ce vrei să trăiești
lângă soare ?

numai noaptea te vei îmbogăți

CÂND PETELE NU SE VĂD

coridoarele reci
așteptate partituri
ale înghețului
sosesc și acoperă

ești privit la fiecare colț
fin simbol taciturn

ar trebui eliberată lumina
chiar acum când petele nu se văd

aspră lege despre copleşire

MUZA DE PIATRĂ

pe când eram siluete de scoici
în roșu consacrat cioplite
viața cercului acvatic
arunca umbre salvatoare
pe urmele cetății

inimile trec
firește

muza de piatră
alungă liniștea
varului stins
eliberat în piatră

AȘA TREC SEMNELE

spre continuarea moale
a joaselor pălării
încep să răsară destăinuri
frici ascunse sub plăcerea de primăvară

odată am fost îndrăgostiți
altădată cântam la pianele soarelui
până ce chipul s-a revărsat
într-o undă tare
asalt la candoarea fascinului

a fi atent la nuanțe
a citi printre rânduri
legea camuflării

niciodată nu am povestit ca acum
patria fumului dispare
pentru că aici sclipește pe buze
povestea cicatricelor

așa trec semnele
pe viitor ne vom strânge din nou mâinile
ne vom săruta obraji

PLANȘĂ

iată planșa despre arborele fov

plecare cu barca

pescuim gravuri
pe lemn terestru

șocuri verzi

SPECTRU

proiectele sfârșitului
sau orice nou început
vor fi pictate
izbucnind

viteză sanguină
răstignire a vorbelor frumoase

pentru că istoria repetă blestemul
lucid spectru pe o pânză obscură
fără preț

PESTE OCHIUL MIȘCĂTOR

ne mirăm că lichidele circulă fără dureri
odată cu somnul bun

ceruri negre se mișcă
peste ochiul mișcător
un cui sănătos gădilă talpa ciocanului
pentru disciplina nervilor

mai rămân unele variante
strânse glisări de ceară

coborâți pleoapele foarte încet
prin întuneric

SEMINȚE

lui Mircea Brăilița

auzul aprins va deveni
mâine nisip

sunt corpuri goale
simple podoabe
la umbra altei mări

nu mai aruncă flăcări

zodia închisă trăiește
nostalgia caselor lichide

semințe plutind
semințe plutind

RODIAN DRĂGOI

iubita mea îmi ține sângele în brațe și plânge

iarăși m-am întors acasă rănit

iubita mea îmi ține sângele în brațe
și plânge în timp ce îmi șoptește
că ar vrea să fie gaura
din pieptul dușmanului meu

de când Iisus a fost crucificat
mama mea Maria umblă
printr-o lacrimă bătută în cuie

azi-noapte am visat
că ea a venit pe la mine

dimineața am găsit
ușa deschisă...

rază de soare pe care nimeni nu o poate clinti

pe această hârtie
aș fi putut să aștern un poem

dacă nu s-ar fi așezat
această rază de soare
pe care știu că nimeni
nu o poate clinti

prietenul meu din copilărie
a trecut ieri pe la mine

el are și acum tot 13 ani

eu clatin întunericul
cu barba mea albă

visam să scriu o carte cât o corabie

iubito părul tău
și cea mai lungă noapte de iarnă
acoperă orașul în care eu

visam să scriu o carte cât o corabie
despre prietenul meu de mii de ani
înhămat la o căruță cu lacrimi

casa în care atâta timp am trăit
de mult nu mai este

dar în nopțile geroase de iarnă
mă caută cu căldură imaginea ei

prin lum

tata, minodora și trandafirul

când era foarte supărat
tata cobora în pivniță
și se așeza lângă butoiul cu vin
și se certa cu întunericul de acolo
până se răcorea

când am cunoscut-o
minodora era încă vie
și târâia după ea
legat cu o sfornică
un bloc de patru etaje

când voi muri
vă voi lăsa acest trandafir
care vă va povesti viața mea
niciodată înmiresmată

pe strada reșița

în costumul meu negru
puțin uzat pe la mâneci
mă întorc de la înmormântarea
unui prieten

abia îmi mai târâsc picioarele prin
aerul obosit
de pe strada reșița

plouă
gura mi se umple de întuneric și nici
măcar
nu știu în ce zi suntem

cineva a închis
calendarul într-un arici

singurătatea mă roade ca un bocanc de soldat

întuneric pe străzi
întuneric în case

doar în gura poetului
este lumină

în această seară
ploioasă de toamnă
singurătatea mă roade
ca un bocanc de soldat

și nici nu mai știu
ce gust are pâinea
mâncată împreună cu tine

viața mea ca o cățea credincioasă

„oprește-te”
mi se strigă în toate limbile pământului
dar eu nu mă opresc nici o clipă

am acasă un poem care plânge
și mă așteaptă

„dar tu nu mai ai casă
dar tu nimic nu mai ai
numai numele ți-a mai rămas”

îmi ascund numele
sub cămașa mea zdrențuită
și alerg mai departe

și după mine
viața mea ca o cățea credincioasă

sub preșul de la intrare

de o săptămână Ioana
e foarte bolnavă
nu mai coboară din pat
tușește transpiră

nu știe nimic despre mirosul
care a pătruns pe sub ușă
și acum îi ronțăie fără grabă
papucii perdelele

întors de la farmacie cu buzunarele
doldora de medicamente
întru în casă încet încet
să nu trezesc moartea ghemuită
sub preșul de la intrare

EMIL ILIESCU

Savastie

Savastie Alexeevici Karpin avea toate motivele să fie un om fericit. Era unul dintre studenții eminenți ai Institutului de Arte Plastice. Un portretist desăvârșit. Un om care simțea prin toți porii degetelor sale lungi ca de pianist valoarea antropomorfică a fiecărei linii ce reprezenta un chip sau un trup pe care urma să-l redefinească pe hârtie. Mulți îi întvedeau, chiar, un viitor strălucit în pictura de sorginte religioasă.

Avea o fizionomie pe care nu o puteai uita ușor. Există chipuri alcătuite din fâșii de sferă sau din asprimi trapezoidale. Din prelungiri de triunghiuri sau din opacitatea pătratelor. Altele curg spre origini, privitorul putând imediat să-i stabilească cu exactitate linia maternă, calea spirituală a laptelui supt. Unele exteriorizează trăiri intense, sunt reflexii ale personalității extrovertite. Altele, introvertite, se ascund în cochilia epidermei încătușată de neliniști și spaime nespuse. Așa cum a pus Bunul Dumnezeu sămânța primară în pânțele maicii fiecăruia. Savastie avea o frunte înaltă, visătoare. O singură cută ca o despărțire de ape îi secționa fruntea, încercând-o de o taină adâncă. Privirea îi era limpede, ferestruită cu licăriri de un negru nepământesc, parcă. Ca și cum doi cărbuni smulși adâncului întâmpinau oamenii și lumina cu săgețile lor necruțătoare. Își lăsase în ultimul an de studiu un cioc spelb, ascuțit ca o coadă de rândunică, iar favoriții îi creșteau până aproape de bărbie, ca două părloage de otavă stinsă. Părul lung, pieptănat pe spate, era prins într-o coamă lină, o alungire de ape castanii prinse în ecluza unei agrafe din os de cerb. Cărarea pe mijloc, riguros de dreaptă, ca manșeta uniformei de polcóvnic, îi dădea un aer de noblețe apusă. Părea cu fața lui ovală un medalion vechi, spălat de ploii și timp. Nu putem spune că era devotat întrutotul conduitei morale, după care un pictor de biserică trebuie să se călăuzească în viață. Dar câți din semenii lui nu păcătuiau tocmai prin acest cusur! Doctorii vremii arătau buzunarele goale celor pe care-i examinau și până ce rublele argintii ca niște gărgărițe nu zburau din buzunarul bolnavului spre halatul

alb, forța lor tămăduitoare nu se răsfrângea nicidecum asupra celui suferind. Avocații împrăștiau stoluri de pledoarii gureșe doar atunci când onorariul foșnea ademenitor prin sertarele conștiinței lor, magnetizând-o dintr-odată, făcând-o să devină vie, roditoare. Savastie știa că un pictor de biserică trebuie să fie devotat credinței ce urmează a o modela pe pereții bătrâni ai lăcașelor de cult. Dar tocmai aici era marea lui dramă. El era un pictor religios doar în clipa când urca pe scara înaltă, cu cele două picioare reglabile, de unde împărțea harul și taina talentului său culorilor ce trebuiau să primească chipul obosit al Împărăției lui Hristos. Coccoțat pe cataligele de stârc metalic ale scării sale, uita de tot ceea ce era pământesc. Ai fi zis că trăia și dialoga cu îngerii. Pe care îi întreba în șoaptă dacă linia veșmântului sfântului pictat se armoniza cu trăirea ascetă a acestuia, dacă un contur de obraz al altui sfânt împlinea harul rugăciunii cu care putea fi invocată întru apărare de boli. Ucenicii săi, studenți în ani mai mici, care-l ajutau uneori în sala de creație, nu puteau să nu remarce lumina spectrală ce o iradia, dialogul continuu, murmurat, cu niște îngeri nevăzuți de ei, dar poate vii în străfundurile magmei din privirea lui Savastie. Odată ieșit însă din sanctuarul de cult, Savastie se înfrupta ca nimeni altul din împărăția pământescă. Era rob deplin al patimii ce i se putea citi în cărbunii privirii ce agonizau și deveneau incandescenți atunci când un chip feminin îi traversa ființa. Se iubise cu multe din doamnele timpului, mai ales cele ai căror bărbați balcâzi și decrepizi învâluiu cu redingotele lor strălucitoare saloanele jocurilor de noroc ale vremii. Acolo unde pachetul de cărți devenea icoană de închinăciune, ruleta, o roată de tras pe ea suferința umană, și atracția mamonică a partidelor de pocker, adevărate epidemii pandemice ruinând minți, familii și vieți, mult mai multe decât un război. Erau vremuri tulburi și aspre ca foița de șmirghel pe sufletul omului. Țarul Nicolae I și vestita sa „Secție a treia”, poliția politică, încercau să țină în frâu populația prin mijloace represive. Mai ales după mișcarea așa-zișilor „decembriști”. Și studenții, indiferent de natura studiilor lor, erau ținta predilectă a spionilor și informatorilor țarului. Cu atât mai mult studenții ce urmau să propovăduiască cu penelul, cu dalta sau cu pana credința în Judecata Viitoare. De aceea, Savastie se ferea de anturaje periculoase, de atmosfera adunărilor mai mult sau mai puțin conspirative, adevărate ghilotine ce amenințau pe cei ce se întruneau pe ascuns seară de seară. El prefera compania femeilor părăsite în alcov de boierii burduhănoși și dedați plăcerilor lumești prin case de toleranță, prin hanuri retrase privirilor sau

În saloanele mai-marilor vremii. Acolo unde de la lăsarea serii și până ce álba își răsfrângea viorul chip în apele clare ale cerului încingeau partidele neostoite de rentz sau whist. În timp ce jumătățile lor se mulțumeau cu carnala devoțiune a studentului, pictor de icoane și biserici, Savastie. Și cu portretele lor în cărbune, pe care mâna sigură a pictorului le caligrafia grație furtunii pasionale, ce-i bântuia sufletul romantic și pângărit. Portrete pe care le lăsa doamnelor ca o dreaptă aducere aminte a nevestejitei lor frumuseți ce-i stârnise talentul. Nu exista doamnă cu stare în Tomsk care să nu aibă în budoarul ei pe măsuța de toaletă, ticsită cu pomezii, tabloul tainic împreunat din linii frânte și drepte al boiului ei ademenitor. Dar venise vremea ca Institutul de Arte Plastice să-și ia la revedere de la promoția lui Savastie. Boemul înger din el trebuia să înceapă să-și câștige singur existența. Căci unele din doamnele timpului îmbătrâniseră. Apele anilor săpaseră în carnea lor tranșee de neputință. Și Savastie vedea cu tristețe că tot ceea ce însemnase altădată fluture primăvărat pe chipul lor devenise acum o molie neatrăgătoare, înfiptă într-un insectar cumplit de nedrept: vârsta.

Era o iarnă ce înghețase ca un țurture peste casele din Tomsk. Zidurile palide, arcuite sub rimelul înserării, păreau încovoiate sub securea gerului. Totul scârțâia. Zăpada sub pașii pierduți ai unui trecător întârziat. Porțile grele deschise pentru a lăsa să iasă pe ele caleașca vreunui boier ce mergea să-și încălzească inima bătrână sub arșița ruletei. Scârțâia chiar și sufletul lui Savastie care încerca să găsească popas de seară în compania vreunei femei părăsite sub cadrilul florilor de gheață ce se legănau pe crengi. Dar pașii îl purtară, așa cum o făceau de ceva timp încoace, spre conacul lui Andrei Pavlovici Goncearov. Își strânse faldurile sufletului înghețat, care, cu cât se apropia de conac, se aprindea ca un vreasc timid sub amnarul clipei. Se gândi la căldura ce-l va întâmpina din spatele privirii fiicei acestuia, Olga Ivanovna Goncearov. O cadră a timpului acela rus, nepângărită de vorbă de bărbat sau de priviri răutăcioase, de șoapte malefice sau de intrigi orfane. Știa că în acea casă va găsi un ceas de reverie. Sașietății clipelor petrecute cu femeii trecute pe hârzobul vremii, cu multe crestături de vârstă, trebuia să îi ia locul pajșteea înflorită de pe chipul Olgăi Ivanovna. Mângâierilor lascive ale unui trecut macerat trebuia să le ia locul atingerea unei aripi de înger trandafiriu. Îl întâmpină mai veselă ca niciodată Olga, care-i spuse cu entuziam chiar din prag:

– Eu și mama ne-am gândit toată ziua la d-voastră, d-le Karpin.

– Savastie, domnișoară Olga, Savastie... Prefer să aud cum buzele d-voastră arpegiază biete vocale și umilele consoane ale numelui meu. Karpin deja mă face să mă simt împovărat de ani, cu părul nins ca un cireș în dalbul Mai. Și eu m-am gândit la dumneata. Am încercat să-ți fac portretul – e prima dată când încerc astfel de experimente – imaginându-mi că ai fi un naufragiat pe o insulă în oceanul de spumă.

– Ținând cont de vremea amară de afară, să fiți conștient că nisipul unei insule ar fi locul în care mi-aș abandonat trupul și sufletul. Dar nu singură...

Și ochii fetei ca două ramuri de plop la asfințit îl priviră pe Savastie de acolo, parcă tocmai de pe acea insulă pustie, unde l-ar fi dorit din toată ființa ei naufragiat și pe el.

– Norocul îți surâde, îi spuse ea, zâmbindu-i. Știi că tatăl meu este bun prieten cu Mihail Petrov.

– Secretarul de la Culte?

– Da! Și ți-a obținut, grație acestei relații, binecuvântarea episcopului de Tomsk de a merge la Kemerovo. Acolo se târnosește o mănăstire nouă și părintele stareț are nevoie de un penel talentat, care să împlinească chipul picturii interioare. Ce zici, te bucuri?

– Olga Ivanovna, cerul v-a scos în calea mea pe dumneata, pe buna dumitale maică. Și pe Andrei Pavlovici Goncearov...

– Hai, hai în salonul mare! Mama a pus samovarul să sporovăiască la fiert. Discutăm mai multe despre plecarea dumitale. Ea are câteva amănunte să-ți împărtășească. Îmi vine greu să știu că nu te voi mai vedea pentru cine știe cât timp. Dar gândul că vei putea să-ți împlinești visul și cariera...

– Nu vorbiți așa. Că doar nu voi picta catedrala Sfânta Sofia de la Kiev, ca să ne luăm rămas bun pentru timp îndelungat, ci o biată biserică de provincie! Spre vară vom putea pluti din nou amândoi cu barca pe lacul nostru drag. Printre nuferi și pescăruși.

Așa gândea atunci Savastie, pictorul de icoane și biserici, fără să știe că în viață destinul nu bate decât o dată la poarta ta. Trebuie să-i deschizi, căci altfel rămâi încuiat pe veci în deznădejdea lucrului neîmplinit la timpul său.

(Fragment din romanul „Savastie”)

ION SCOROBETE

CALEA SPRE PARIS

Agale, pe același traseu, ajung în poarta catedralei ce-mi inspirase cu o seară în urmă ideea gravurii lui Leonardo, și deodată mi se luminează ca dintr-o străfulgerare visul; cele trei paradigme subliniate, notița mea în privirile renașcentistului, și parcă nu-mi mai vine să înaintez ci să rămân lipit de lemnul sculptat al porții lăcașului, această lumină se împrăștie în tot trupul meu, mă destinse ca un balsam și cum nu mai simt oboseală întețesc pașii și scriu cele trei paradigme pe dosul cererii mele de trecere în repaus.

Ogrin supărat că iarăși mă vede nu se putu abține și luându-mă la ochi se miră de felul cum arăt și scurt, îmi aruncă în surdină: știu, știu, ai fost la... dar nu asta conțenează, ci felul în care arăți, păi mă, omule ! tu chiar vrei să te prăpădești, dacă vede șeful, ai rupt-o cu binele aici pe meleagurile astea, ce naiba, las-o mai moale, chiar crezi că îți fac ăștia statuie, du-te domnule că ți-am zis, du-te de te odihnește undeva, aici la vreo stână, la o cireadă de vaci, oriunde... numai să pleci, că ajungi rău de tot, ascultă-mă pe mine!

– Și zău, arăt atât de rău că te sperie mutra mea? Îl întreb pe Ogrin

– Eu ți-o spun pentru că te stimez sincer, dacă mă crezi, bine, dacă nu, atâta pagubă! mi-o întoarse Ogrin la fel de sever.

– Dacă tot zici că mă stimezi, spune-mi dacă aș face față concurenței cu un birou independent, în condițiile date?

– Mă faci să râd, zău așa, dar ce nu-ți este bine aici unde nu te trage nimeni la răspundere, vini când vrei, pleci după mintea ta, m-ai întrebat doar așa ca să te afli în treabă, spune dacă n-am dreptate?! râse ca de o prostie Ogrin.

– Ogrine, dacă n-ai să mă mai vezi, să nu plângi după mine, zic și întru să-mi deschid sertarul.

– Da, bine am gândit eu adineaori că tu ești moartea în vacanță, zise Ogrin, și-mi aruncă niște priviri de o curiozitate neobișnuită.

– Și maestrul...? întreb eu, e la Curtea cu juri de la Timișoara, așa mi-a dat să înțeleg, explic pentru a mi se confirma oficial.

– E la procesul ăla de presă și se pare că azi nu mai revine la birou, ce să-i spun dacă nu vă vedeți!? îmi răspunse Ogrin cu o întrebare.

– Să-i înmânezi cerea mea de demisie!

– Traiane, știi ceva, eu am avut o premoniție, i-am spus șefului că pe tine nu te prinde Sfânta Mărie pe aici, să ne dai și tu de băut de ziua ta, la 30 de ani, mărturisii foarte serios Ogrin.

– Doar nu-i fi tu din stirpea lui Nostradamus!? îi dau eu replica.

– Și mă rog, de ce nu vrei să-i dai tu cererea de demisie, pentru că poate el nu este de acord, și se găsește altă rezolvare pretențiilor tale, se opuse el.

– Bine și așa, voi scrie pe loc o cerere de repaus pentru două săptămâni, zic și trec și o scriu chiar la biroul șefului!

– Ei, asta mai merge, ai venit la gânduri mai bune! admise el, plăcut surprins și îmi luă cerere.

În drum spre terasa Concordia îl întâlnesc pe Ioța, abia sosit odată cu maestrul meu de la Timișoara și îmi spuse că sunt căutat cu disperare de acesta, ceea ce mă determină să iau, în genul meu, un prânz vegetarian, un vin slab dulce și să plec în grabă spre casă, știind că el de regulă vine direct la odaia mea de la nr. 33.

Schimbarea bruscă a vremii de la caniculă la o răcoare aspră mă îndeamnă să intru la un nou efort de corecție a proiectului în viziunea recentă de calcul și reușesc să aduc de această dată la scara de execuție fiecare subansamblu, inclusiv motorul pentru parametri din notița ultimă, iar cele trei paradigme se concretizează la fix, desenele sunt verificate pentru un aeroplan-automobil care cântărește 155 de kg cu un motor de 30 cai putere fără pilot, revenind câte 6 kg de fiecare cal putere, ceea ce este foarte bine, eu urmând ca pentru un zbor să fac o alimentare de zece kg de combustibil.

Iată-mă, așadar, cu o mapă de documnete, cărțile, studiile de specialitate, publicațiile și rândurile de notițe și paranotițe cu observații și concluzii, așezate pe tăblia mesei, și nu mai stau pe gânduri, îmi scot de sub patul înalt valiza din lemn, cu lacăt greu, îndes în ea un rând de haine de schimb, apoi îmi pun costumul comandat pentru serbarea din anul acesta, a zilei de naștere și a susținerii tezei de doctorat, și plec la biroul doctorului Coriolan, conștient că acum în cel mult o oră sau două se va pune capăt unui drum alert printre hârtii de conțopist prin birourile de avocați din acest județ din marginea imperiului.

– Ce s-a întâmplat cu tine, ai căzut în borcanul cu murături? mă întrebă maestrul, de îndată ce pătrund în biroul său, la acea oră târzie.

– Sper că Ogrin v-a comunicat cererea mea și că nu o să vă opuneți acesteia, zic eu îngândurat și temător nu pentru opunere, ci pentru relația mea cu maestrul și vorba Anei, pentru ceea ce a fost el față de mine în toți acești ultimi ani de la sosirea în Lugoj!

– Adevărul adevărat e că nu mă opun, aș fi un necioplit dacă aș face-o după ceea ce ai reușit tu să faci în ultima vreme pentru comunitatea românească din această parte a imperiului și pentru orașul nostru, spuse el foarte emoționat, simțind că acum și aici se petrece un fenomen neobișnuit cu mine, și că el este într-o postură foarte, foarte delicată.

– S-a întâmplat ceva cu tine și nu îmi poți spune deschis sau vrei pur și simplu să pleci pentru o odihnă binemeritată? mă întrebă părintește, cum a procedat mereu nu doar cu mine.

– Dacă ar fi o simplă plecare, zic eu la rândul meu emoționat, nu veneam acum la această oră!

– Spune-mi, nu te opri, sunt nerăbdător să aflu, reveni el în grabă.

– Este secretul meu și al dumneatale, eu pornesc pe un drum anevoios și despre care numai teoretic știu ceva, însă... am găsit eu că soluția este în mâna mea, așa că, întrucât sunt la o vârstă care nu-mi mai permite să ard gazul de pomană, am făcut și acest doctorat, am ieșit cum am putut, dar observ că aici se încheie avocatura mea, îl disper eu cu aceste cuvinte bombă.

– Deci, tu nu te-ai jucat cu zborul ăsta al tău? Tu vrei să faci din acest vis o realitate, nu știu de ce...? Crede-mă! Simt că mi-am pierdut controlul, identitatea, că am în fața ochilor o fantomă, un spiriduș, ceva ireal, nu, nu pot să cred...! repetă el și mirat își turnă tot vasul cu apă rece pe frunte!

– Au fost multe momente de derută în viața asta a mea, îi mărturisesc, o cumpănă mi-a părjolit inima încă din copilărie, de la școala primară cu învățătorul, cred că ți-a povestit Ana, am ajuns aici, și am avut o dată impresia că am trecut peste șocul din câmpul primei lansări a zmeului, dar nu a fost așa, a trebuit să treacă o vreme pentru ca la reintrarea în legătură cu fenomenul să intru într-o neînchipută transă, am reintrat în jocul pasiunii mele și m-am implicat nu doar în lansări, ci în cercetarea sistematică a zborului, în proiectarea unui aparat de zbor pe care l-am perfecționat succesiv în funcție de evoluția științei și a tehnicii zborului cu aparate mai grele decât aerul, practic zborul artificial..., îi detaliez eu cum stau lucrurile.

– Și acum înțeleg că ești pregătit să înfrunți această armată de cercetători și de zburători la vârf, din Europa și din lume, întrebă el foarte curios și speriat de cele auzite de la mine.

– Nu doar să-i înfrunt sunt eu pregătit, ci chiar să le demonstrez că se poate zbura cu acest tip de aparat mai greu decât aerul pe care ei îl persiflează și chiar l-au interzis ca experiment sau cercetare, ca fiind o enormitate, o idiotenie, să poată cineva a se înălța cu un aparat care pur și simplu nu e susținut de balonul cu aer cald, deci mai ușor decât aerul, îl lămuresc.

– Și cum, ai proiectul gata făcut și vrei să-l execuți ca prototip și apoi să zbori cu aparatul respectiv? mă întrebă el, devenind tot mai surprins.

– Aceasta e problema pentru care nu am vrut să plec ca de la o casă fără stăpân, pentru că eu consider și voi considera mereu că eu aici m-am format ca om, în preajma domniei voastre, iar din studiul meu, la timpul potrivit voi avea nevoie de un sprijin financiar pentru construirea aeroplanului și cred că asta se va întâmpla în cel mult un an, îi răspund eu.

– Ești îndrăzneț, atât de îndrăzneț că abia acum îmi dau seama că toată credința aceasta a ta nu izvorăște decât dintr-o inteligență brici, dintr-o mare putere de voință și dintr-o încrâncenare strecurată de cineva drept în inimă și nu poți renunța la a dovedi că s-a înșelat! Mare lucru ce aud, sunt alături de tine și ai toată încrederea că nu numai eu sunt susținătorul tău, ci toată comunitatea de aici, practic consideră-te campionul nostru, se ridică și cu lacrimi în ochi, mă strănse ca un urs în brațele lui puternice.

– Nu vreau să știe nimeni că plec la Paris, pentru câtă vreme și mai ales pentru ce plec, eu dacă voi reuși să zbor

numai aici vreau să mă întorc, eu sunt de fapt creația acestui oraș, aici am visat frumos, dar n-am avut noroc de dragoste, nu am avut timp să respir pentru câtă viață am vrut să dau Lugojuului, îi mărturisesc și vreau să ies, iar el mă conduse spre treptele de coborâre.

– Te-am auzit că ai spus că pleci de la o casă cu stăpân, da, așa este, deci, te rog să primești cu titlu de salariu și sporuri suma aceasta de coroane cu care sper să te descurci o bună perioadă de timp, apoi mă asigură că tot ce i-am cerut așa rămâne, și arătă el spre inimă, apoi mă rugă să nu uit să le scriu mereu cum merg cercetările și dacă am nevoie de ceva.

Ajuns acasă, îmi fac o listă de cheltuieli, pentru călătorie și întreținerea mea, îmi pregătesc valiza cu toate cele, apoi mă întind pentru câteva ore din noapte, cu toate că, aflat încă sub impresia visului din noaptea trecută, nu pot adormi, totuși pentru a fi asigurat de o călătorie lungă cu o întrerupere în capitală, unde vreau să-l vizitez pe Missit în fosta noastră odaie, este nevoie de un așternut, cum zice Ogrin când adesea iau trenul pentru a susține examenele mele la Universitate.

În bătaia gongului, când afară e încă întuneric, pun degrabă veșmântul de drum, costumul de gală, ghetetele de ținută, târguite de curând la Budapesta, cilindrul și cufărul, urc în prima birjă din colț spre gară și prind trenul de ora cinci, care mă poartă într-un iureș la intervalul a doar câteva zile înapoi spre capitală, acum însă cu un scop cu totul diferit, iar bunul meu amic din strada Uloi, nr 4, nici nu bănuie cine se află la butonul soneriei, iar când mă vede, numai că nu cade jos de uimire, că ce e cu tine, ai pierdut ceva, te-au răpit hoții și abia ai scăpat, unele, altele și repede să te speli, că ești de pe drum, apoi să treci să degustăm ceva până aranjăm de dormit, iar eu îi spun că nu trebuie să se deranjeze, că lucrurile sunt mult mai complicate, ai să auzi de îndată, eu sunt plecat cu treburi care o să te încante, zic, deși nu știam ce reacție va avea el, dar mă pun și spun că am demisionat din cabinetul de avocatură și acum sunt pe cale de a pune diploma de doctor magna cum laude în cui împreună cu roba mea de mare practicant și o să o iau de la capăt în viața asta, chiar așa cum auzi, eu fac acest popas aici la tine pentru că tu știi... ce am făcut eu în acești 18 ani de când împreună am rupt nenumărate pingele de încălțăminte de la Lugoju la Budapesta și pe aiurea, îmi știi planurile... iar acum am venit pentru câteva clipe să te consult și pe tine, ăsta-i cuvântul, și vei afla de ce, pentru că s-au întâmplat multe, zic și îl las să se așeze bine în scaun.

– Povestește! mă rugă el.

– Ascultă și ține-te bine, îl atenționez:

În drumul de întoarcere de acum câteva zile, știi, cum citesc eu gazetele pe tren, dau peste o știre electrizantă într-o publicație de tehnică a zborului, un articol care m-a dat peste cap, se face acolo o scârboasă și deșănțată laudatio pentru balonul care a survolat turnul Eiffel, iar eu intrigat până la lacrimi iau creionul și subliniez idee cu idee, până când cineva mă trezește din acest furibund conspect, cine crezi că era la capătul atenționării, nimeni alta decât Lelia, înțelege-mă, am rămas fără voce de mi-am împrăștiat toate gazetele prin compartiment, și ea, uimită că sunt cu L'aviation pe genunchi și subliniez ca un dement pe rupte,

mă întrebă dacă m-am apucat iarăși de vechea pasiune și parcă a schimbat din mers tot interesul pentru avocatură.

– Ce-mi spui este șocant, ea a revenit în sufletul tău care se liniștise, este incredibil, se miră el întrebător, cu brațele înlănțuite în jurul bustului.

– Asta nu e tot, eu și ea nu mai suntem ce am fost, ne-am comportat cu mânuși, dar ea a deschis o rană, rana aceea de la tabără, visul meu pus la naftalină, aruncat în magazia lui Caius, și asta nu e puțin, gândește-te tu câtă pasiune am pus eu în tot ce s-a întâmplat în anii aceia acolo, în patruleterul dintre dealuri!? îl stimulez eu, dacă mai e nevoie.

– Este fascinant să dai timpul înapoi, și totuși ea cu vorbele acestea te-a tulburat de așa manieră, pare absolut copleșitor!

– A urmat o întâlnire imediat ce am sosit, una intempestivă la pogani, din inițiativa lui Coriolan, știi doar cum este el, ceva în legătură cu un articol de gazetă despre teza mea de doctorat, și hai! să te vadă lumea, zice el, și un bătrân, vandră, îl știi tu de la tabără, acela care făcea scamatorii pe marginea patruleterului, acesta mă întoarce pe dos că de ce nu mă ocup mai bine de zborurile mele și nu de politică...! Parcă mi-ar fi tăiat cineva aorta, am plecat foarte afectat de acolo și ce crezi?... Mi se desprinde din sertar, acasă cum deschid, chiar proiectul automobilului cu aripi, desenele și notițele în ultima fază cum le abandonasem cu ceva vreme în urmă, pentru a mă ocupa numai și numai cu teza zic, uite ele se agață de degetele mele, notițele, acest proiect și mă apuc de nebun să-l aduc la zi cu ultimele date și informații pentru mai greu decât aerul, acum înțelegi, cum s-au petrecut lucrurile, îl temperez eu.

– Dar totuși nu este un motiv plauzibil să te lepezi așa dintr-o respirație de munca ta de aproape șapte ani, nu crezi? mă întrebă el, contrariat.

– Ține-te bine, eu nu am rămas la faza aceasta, am luat proiectul cu toată bibliografia și am mers la sir George, e neschimbat! El... ai văzut și tu? s-a apropiat mult de mine și chiar mă completa de minune la tabără cu mici aiureli, găselnițe care mi-au susținut interesul pentru zbor în tot acest interval frământat, orice aș spune, așa că nu mă opresc decât la el cu implementarea noului în vechiul meu proiect despre care el știa amănuntele de la vremea prăfuită !

– Mă rog, mă rog, te-a dat el peste cap sau ce s-a întâmplat, că totul este bine și cuminte până aici, cum s-a întors bumerangul, nu mai înțeleg, mă luă el peste picior.

– Aici mi s-a înfundat drumul, la aflarea cheii pentru decolare, așa cum auzi, am implementat ce am implementat, dar, când să pun eu motorul în mișcare, ce să se miște el și cum să propulseze măgăoaia de 240 kg pe verticală? Aici am căzut și eu și stăpânul între proiect și schițele mele de ultimă oră, iar el, care le știe pe toate, a rămas mut, a rămas în deraiere și astfel mi-am luat eu ziua bună, pentru a căuta singur în noaptea ce se așternuse sfetnic bun, de care îndemnat fiind nu am fugit, îi spun.

– Deci mergi să cauți tu cheia, cum se zice, copita asta, acum chiar că m-ai dat gata, crede-mă, tu cu diploma de doctor în drept să o pornești pe căile necunoscutului de-a futu-i pomana, mi se pare o mare nerozie, dar eu nu te opresc, mă știi, am fost mereu în preajmă, te-am susținut, nici de data asta nu stau de-a curmezișul, dar ceva nu

pușcă, zise el ușor dezamăgit.

– Eu la bară nu găsesc nici o desăvârșire profesională, aici e doar o conșopereală zgomotoasă, murdară, dizgrațioasă, asta este, iar eu nu că nu aș fi în stare să dau piept cu aceste obscurități, demne de impertinenți din justiție, dar, cheia de care ți-am vorbit, cheia decolării se află în mâinile mele, este aici..., îi arăt eu precum Leonardo, în visul meu năstrușnic, locul unde este cheia, asta este vestea pe care ți-o dau, îi strâng mâna în timp ce el cu o groază fericită, știind ce-mi poate capul, se destinde ca un resort gata să plesnească.

– Păi, ce să spun? M-ai câștigat! Eu nu mai vreau alte explicații, cunosc că tu nu zici nici un cuvânt fără acoperire, și mi-ai făcut cea mai mare bucurie că nu ai uitat locurile în care am izbutit să nu ne tocim gândurile, încheie el le fel de amabil ca în toată copilăria și tinerețea noastră.

– Aș vrea să îi dăm, împreună, vestea și lui Caius la Viena, deci putem ajunge pentru mâine în zori la el, astfel ca eu să pot continua cu trenul de Budapesta-Paris, mâine noapte, îl informez și îl rog să mă însoțească.

– Trio-corso, îți amintești? Tu ai fost și ai rămas căpitanul de cursă lungă, hai! să ne pregătim pentru reunirea în acel triunghi înscris în patruleterul din marginea defileului, mă îndeamnă el încă buimac de pe urma ultimelor mele cuvinte cu aceea cheie miraculoasă.

Străbatem cu un omnibus sufocat de lume și de căldura de afară arterele capitalei și cu acceleratul de Paris ne întindem la drum să-l căutăm pe Caius în ziua următoare la Universitate, acolo unde el își definitivează ultimul examen pentru titlul de doctor în drept, iar Missit este pus pe glume, știind acum în ce fel i-am prezentat eu părerea mea despre această ocupație atât de căutată și de dezagustătoare până la urmă, dar cum timpul ne permite, el nu se abținu și-mi desfăcu bagajul de unde desprinsese mapa cuprinzând acel mefistofelic proiect pentru care, zice el cu o ironie dulce, mi-am vândut sufletul, apoi se retrase complet tulburat de ceea ce descoperi, este cu totul altceva din ce cunosc eu, zise el, acum m-ai convins cu desăvârșire, într-adevăr aici este chemarea ta, dar tu porți cu tine o mare comoară de gândire, aici este aparatul de zburat în toată regula, ce ți s-a întâmplat? Ai avut vreo revelație? Nu înțeleg, m-ai dezarmat, spuse și așeză la loc mapa printre lucrurile mele.

Caius tocmai părăsea sala comisiei când i-am ieșit noi în întâmpinare, iar el foarte plăcut surprins de vizita ce i-o facem în astfel de clipe, ne îmbrățișă, dar nu dură mult acest schimb de amiciții, pentru că vestea plecării mele la Paris spre a da piept cu societatea pentru tehnica zborului îl deprimă foarte tare și abia în momentul în care îi deslușesc și lui de-a fir-a păr antecedentele acestei plecări și îi detaliez consultarea prealabilă pe îndelete cu tatăl său, avocatul Coriolan care a acceptat această schimbare la 180 de grade a drumului spre o altă carieră, iar în fine Caius se degajă de emoția avută și la scurt timp acel trio-corso, de pe malurile Timișului, se refăcu, însă cum timpul nu stă pe loc, ne așezăm și noi la o terasă până la plecarea trenului spre Paris, ținta mea plină de privațiuni, dar și de gânduri mari, apoi ne despărțim fiecare cu drumul lui, eu urmărind cum trenul aleargă spre capitala zborului, ei spre a se integra în marea familie a avocaturii.

(Fragment de roman)

LUMINIȚA ZAHARIA

multe tentații intelectuale, se apucase de o mie de școli, fără a le termina, trecuse de la una la alta, avid de cunoaștere și experimentare dar prea agitat și nestatornic să se oprească la ceva sau cineva. Îi dedicasem chiar o nuvelă, *Singurătatea alergătorului de proză scurtă*, pornind de la faptul că, încă de mic, fusese atras de cros și de scris. Pasiuni

care-i aduseseră numai tristețe și singurătate. Chit că scri-sese enorm de multă proză scurtă și bătătorise toate șoselele lumii. Sau că era campion, după cum singur se lăuda, la sedusul femeilor, un don Juan modern, de bună seamă. Pentru roman zicea că nu are suflu, sau mai degrabă răbdare, deși speram în sinea mea că acum, post-război, cu atîta timp și spațiu și lipsă de tentații, poate s-ar fi mobilizat și la scrieri de mai largă respirație. Cum spuneam: avea doar o spoială de engleză, dar n-ar fi recunoscut nici mort! El le știa pe toate. Eram, amîndoi, formatori de opinie într-o lume tot mai rece și crudă, fără valori. Reușisem, cu scrisul, să ne impunem, să ne facem ascultați. Nu era puțin. El avea o emisiune tv despre sex și geopolitici, eu una despre dragostea adevărată și educație pe timp de criză. Spectatorii erau împărțiți, bineînțeles Mișu se lăuda că audiența lui e muuult mai mare – dar îl lăsam să viseze și-mi vedeam de treabă. Am muncit mult la o emisiune cu tema *Infatuation – go for it, people!*, de mare succes. Romantică incurabilă, voiam să insuflu și altora ideea că iubirea merită orice sacrificiu, că pînă și îndrăgostirea oarbă aduce beneficii vieții noastre, că nimic nu se compară cu starea aceea de beatitudine, de plutire! Mișu nu avea niciodată răbdare să-mi urmărească emisiunile, siropelele, cum le spunea, în schimb încerca de fiecare dată să concureze cu mine, însă combătîndu-mă acerb. Evident, el a înțeles că *infatuation* înseamnă infatuare, și că eu aș desființa-o, în replică emisiunea lui proslăvea sus și tare infatuarea, incita la infatuare, și cum exemplul personal e cel mai bun, dă-i și dă-i că, deh, avea și stofă... Și-uite-așa s-a iscat un adevărat război între fani lui (preponderent bărbați) și publicul meu, preponderent feminin...

Uite-l, calcă pe trupul unui bărbat frumos ca Adonis! Îmi vine să plîng. Încearcă să resusciteze o babă, hai c-a decăzut în ultimul hal... Dau, printre cadavre, de un televizor sport care încă funcționează, cu purici și dungii, dar ceva-ceva se înțelege. Uau, e ultima mea emisiune, în reluare! *Infatuation, go for it! Oameni buni, îndrăgostiți-vă fără rezerve! De oricine, la urma urmei! Fiecare persoană are ceva frumos, ceva demn de iubit! Închideți ochii, întindeți brațele, țuguiați-vă buzele...* Mișu se desface la curea. Habar n-am dacă baba a înviat, nu mă interesează! Închid ochii și-l iau în brațe. Arunc cuțitul peste mormanul de bărbați și femei. Mai sunt și alte metode de a ucide un bărbat, dar voi amîna acest gând nebunesc, deocamdată. Uite, iese și o rază de soare, pentru atmosferă. O simt dureros în stern.

(Din volumul *Fantezii cu Mișu*)

Infatuare vs infatuation

Mișu m-a dezamăgit așa tare, că nu știu cum să fac să nu-lucid în următoarea povestire. L-am prins cum călca pe cadavre, era sfîrșitul războiului rece dintre bărbați și femei, soldat cu rezultate devastatoare. Peste tot, numai mortăciuni. Bărbați și femei laolaltă, mormane, o adevărată orgie a morții! Nu mai conta că-n viață fuseseră amaniți, frați, soți și soții, tați și fiice sau mame și fii (observați cum am omis intenționat noțiunea de prieteni, așa ceva n-o să vedeți pe nicio planetă a sistemului nostru solar, ever and never, amin!), moartea le conferise acea stare de nepăsare-acceptare-abandon care în viață le fusese total străină. Poalele femeilor peste cap, fără nicio jenă, bărbați cu blugii în vine, nasul femeilor la subrațul bărbaților, nasul dîșilor în gențile dîșelor, mîini unite, ca-ntr-o horă postumă a împăcării, picioare încolăcite nu contează cum, busturi goale, capete ici, inimi colo sau chiar cranii și inimi laolaltă, bestial tablou!, un adevărat haos, un spectacol și obscen și tandru, sînge peste tot, cîini vii omorîndu-se, și ei, pentru vreun femur, găini și șoareci – victime colaterale, fum mocnit, case distruse, apocalipsă. Eu și Mișu, ultimii supraviețuitori. Și da, oameni buni (vorba vine... că nici n-am, uite, cui mă adresa, cui mă plînge! Poate doar extraterestrilor, dacă m-or auzi sau m-or băga în seamă!), Mișu călca pe cadavre, fără niciun sentiment!

La drept vorbind, chiar noi iscasem acest război, dar nici unul nu-și asuma teribila vină. Poate că ar fi trebuit să ne-o asumăm împreună, asta ar fi fost cît de cît acceptabil, dar cu cine să te înțelegi?! Nici măcar acum, în ultimul ceas, nu-i venise mintea la cap, ca să ajungem, de bine de rău, la un compromis! Nici acum nu voia să facem pace, să ne luăm așa cum suntem, oameni egali, cu defecte și calități, să ne iubim în liniște, să vorbim și noi ca oamenii la o cană cu vin, să adormim îmbrățișați, în caz că ar mai fi explodat vreun obuz rătăcit, să facem copii, să scriem o carte împreună. Nu! El întotdeauna trebuia să fie mai cu moț, cocoșul casei, să aibă numai el dreptate, să ia premiul întîi cu coroană de zambile mov! Pun pariu că și acum spera să găsească printre cadavre o femeie încă în viață și să profite de ea, numai și numai pentru a-și atribui meritul că a fost ultimul bărbat din viața ei!

De la ce pornise războiul, vă întrebați (dragi extraterestri curioși)?! N-o să vă vină să credeți, de la... limbile străine! Mișu nu știa prea bine engleză – fusese cam superficial la școală, ca și mai tîrziu, în viață, împrăștiat între

ADRIAN DINU RACHIERU

umilința unui spirit ce conștientizează pierderea tinereții și trăiește cu obsesia sfârșitului (ca experiență impusă). Erosul lui Cezar Ivănescu e thanatic. Poezia sa „funcționează” în doi timpi, cu fluxuri și refluxuri erotice, asemeni trupului „iluminat” ori al celui „otrăvitor”. De la acele versuri de rugă și de libovie, tincturând tânguiri amoroase („...prea frumosu-ți

chip / e numai muzică și taină”), poetul ajunge la marea revelație: trupul e amenințat, „groaza de a fi om pe pământ” strecoară sentimentul torturant al destinului tragic. „Eu mă-nvăț să mor” – va spune Poetul (reluând aici vocea eminesciană), „timpul dus n-o să mai vină / Tânăr eu n-am să mai fiu”. Observăm însă că Moartea e personificată, cutremurul extincției se îmblânzește, trecut printr-o intimizare care seamănă a identificare; spaima devine extaz. Ființă tragică („De ce cu moartea te-ndrăgești mereu?”), poetul descoperă că Moartea e chiar lubita. Spectacolul tinereții, al vieții e permanent amenințat; vitalitatea acesteia lirice se autosubminează, înregistrând cu finețe jocul stărilor de suflet, având ca poli efemeritatea și eternitatea. Credem că Hristu Cândroveanu avea dreptate notând că poeziile lui Cezar Ivănescu sunt *contraimnuri*. Poetul deplânge destructurarea materiei (conștientă de sine), realizează miracolul existenței ca neîntinare, procesualitatea și zvârcolirile ei, nașterea și extincția, invazia răului și a întunericii, dărnicia și risipa – toate ca variațiuni cuibărite într-o aceeași temă: implacabilul sfârșit și reîntemeierea vieții. În lirica sa, *Rodul* rămâne simbolul tinereții eterne, iar crezul poetic îmbracă gestul sacrificial.

Prin repetiție motivică și reluări obsedante, Cezar Ivănescu riscă impresia de monotonie. Un Baaad fictiv, simțit ca real, de neevitat, în care respirăm un aer bacovian („tot Pământul e-o provincie”) vorbește de această grație fragilă, pioasă a poeziei sale, mereu amenințată. Cezar Ivănescu, după o vocație muzicală ratată (cum se destăinuia) va îmbrățișa scrisul; este „un rob răbduriu”, muncind asupra versului, evitând luxuria lexicală. Experiența scrisului, urmând convulsii interioare, hăurile ființei, constituie un supliciu ce duce la purificare: scrie pe creier „cu negreala de pe suflet”. Infernul Baaadului, cu a sa pecete funebră, îngăduie acum revelația seninătății: o iubire expurgată și-a domolit furiile temperamentale, rămânând senină și sfâșietoare totodată. Descoperim aici atitudinea mioritică; poetul elimină suferința, își vindecă spaima de urât doinind: „Doina o îngân și-o uitu”. Grefele de poezie populară în registrul bocetelor și colindelor fortifică această lirică (care, rămânând doar „de inimă albastră”, s-ar fi anemiat). Or, Cezar Ivănescu actualizează doina și ne reamintește efectul ei cathartic pentru sufletul românesc; încercat în timp de atâtea potrivnicii, el își află aleanul în Doină: „alina-m-oi cu Doina!” – zice și Cezar Ivănescu, sfidând, cu o sinceritatea împinsă la paroxism și într-un decor ce trimite la austeritatea monahală, fluctuațiile modei.

La „ceasul cârnii bolnave”, poetul vrea să iasă din temnița sinelui și acest ecou baladesc, de o naturalețe rafinată,

RADIOGRAFII

CEZAR IVĂNESCU, TRANSMODERNUL

Dezvoltând („ameliorând”, cum zice, cu modestie, însuși autorul) o mai veche tentativă exegetică (*Eseu despre Cezar Ivănescu*, apărută la Târgoviște, 1998), prizată, aflăm, „cu reticență”, Theodor Codreanu ne propunea, cu ceva timp în urmă, o carte fundamentală despre *Cezar Ivănescu – transmodernul* (Princeps Edit, 2012, 268 p.). Criticul de la Huși tipărea, se știe, și o primă sinteză românească asupra transmodernismului (în 2005), deschizând colecția *Ananta. Studii transdisciplinare*, inițiată chiar de poetul *Sutrelor muțeniei*, în anii directoratului său junimist. Încât, ca „trubadur” trasmodern, configurând, alături de Labiș și Nichita, o trinitate paradigmatică (demonstra Petru Ursache), neîncradabilul Cezar Ivănescu îmbrățișa o nouă paradigmă, reprezentând ethosul transdisciplinar și voința recuperatoare a Tradiției, într-o vreme a anemierii conștiinței arheale. Între un util *Tabel cronologic* și un dialog hușean, din 1993 (cules la *Addenda*, sub titlul *Hoții de istorie*), dl. Codreanu, un critic doctrinar, cercetând, „în vizorul criticilor”, destinul creației lui Cezar Ivănescu, realizează, cu apetit polemic, un alert excurs, temeinic documentat, el însuși transdisciplinar, cu observații referențiale, pensând imagini arhetipale și semne zodiacale, încercuind un *idiom poetic inconfundabil*.

Reamintim, întreaga lirică a lui Cezar Ivănescu stă sub metafora rodirii și obsesia morții, îndemnând la exerciții de exorcizare prin repetiție; sau, altfel spus, celebrând *rodirea morții* (cf. M. Mincu). Poezia devine terapie (soteriologie), îmblânzind spaima de moarte: „Vorbind despre moarte mă simt mai puternic și mai viu”, simțea nevoia să (se) mărturisească poetul. Artistul (tânăr, de regulă), iubindu-și arta și îndurând „groază”, contemplă rodul pieritor (deci nu increatul), descompunerea, degradarea etc., vegheat de trupul bănuielnic. Metamorfozele trup / suflet în variantele *Doinei*, moartea (ritualizată) ca „rod perfect”, prezența ei (familiară, senzuală) par a întreține – accentua N. Manolescu – un manierism fundamental, nutrinde „o poezie monocordă”, condamnată: „suferințele mari se făcură, / De cum am ieșit din tine, / ca un ochi din orbită / Toată căldura soarelui / Menită fu să mă usuce”.

Cultul iubirii, erotismul ce impregnează țesuturile acestei poezii cheamă în memorie poezii noștri timpurii, veșnic înamorați. Cezar Ivănescu are, însă, ideea morții, o neliniște scormonitoare, cu refrene obsedante, thanatofile. În oglinda iubirii el descoperă rânjetul morții; de aici și jalea cosmică,

Întreține vraja orfică și, în același timp, obsesia lutului sexualizat, împăcând chiotul dionisiac cu puritatea liliacă. Lângă dulceața cântecului de leagăn, Cezar Ivănescu încheagă, cu virtuozitate, tablouri terifiante, hrănindu-se din esența comună a muzicii și a poeziei. Căinarea pentru precaritatea omenescului, drama spiritului și năruirea trupului converg; acest lirism thanatic face din iubire reperul existenței și invocă moartea pustiitoare ca iubită, sfârșind în Mariolatric. Cu nostalgia Paradisului (inventat în amintire), cu vocație de eretic și experiență de „marginal”, poetul pare, s-a observat, un posedat al reînvierii, căutând în fascinantul Baaad o lume „de la-nceput”. El își îndrăgește propria-i tristețe (cum mărturisea în *Jeu d'amour*), făcând saltul în cultura sentimentului; cântă așadar, în manieră incantatorie, o absență, făptura ideală, eterată – proiecție a unui truver villonesc, de fibră eminesciană. Pe bună

dreptate, Theodor Codreanu insistă asupra eminescianismului de fond, abisal (p. 121) al poetului, râvnind întoarcerea la primordial. *Eminescu – Dumnezău* are un „ales”; el e chiar poetul-profet, uimit și umilit, cu destin „de victimă ispășitoare” (p. 69). Într-o „țară de murit”, Cezar Ivănescu deplânge tragismul condiției noastre după deceniile suportate de un „popor de hibridi”, sub teroarea *Racului roșiu*. Și, desigur, venind dinspre tabăra luceferistă se va război cu post-cominterniștii. Om revoltat, pățimaș, incomod, dificil, orgolios, frustrat etc., Cezar Ivănescu a fost, inevitabil, stigmatizat. Ținut „în lesă” (p. 156) în perioada comunistă, supus apoi linșajului mediatic, suportând agresiunea haitei (hăituit), pendulând între tăcerea instituționalizată și mitizare, turbulentul poet a fost văzut ca *un om al extremelor*; fie înconjurat de sicofanți, în chip de învățător, cultivând discipolatul (vezi cenaclul *Numele Poetului*), fie urcând Golgota, convertindu-și trăirile, exasperările, reprimanda etc. în *gnoză*, deviind – crede D. Micu – într-un experimentalism burlesc, de textură postmodernistă. Or, Theodor Codreanu, cititor infatigabil, trece în revistă, contextualizând, toate opiniile, cu binevenite intervenții corective.

Rivalitatea carnalitate / spiritualitate, drumul anabasic, dematerializarea l-au „confiscat” pe poetul-profet, anunțând dorita eliberare din „închisoarea” trupului. Acest *vector ascensional*, asupra căruia stăruia demult Alexandru Horia, definește emblematic, dincolo de accesele paranoide, lirismul ivănescian. Iar omul, pățimaș, nedrept (uneori) și generos, hăituit și vindicativ, o fire violent-resentimentară, prins în felurite diferende și încăierări a rămas un răzvrătit, accesele de mânie mascându-i timiditatea. Oricum, imun la capcanele defunctului regim. Hărțuit în anii din urmă, considerându-se abandonat, părăsit de ciraci, victimă a unei campanii întreținută cu metodă (o „vânătoare de

oameni”, zicea Basarab Nicolescu), Cezar Ivănescu își preconizase sfârșitul: „mă omoară, știu, dar cu zăbavă”. Poetul, care a fost și traducător și memorialist (dezordonat, justițiar, condamnat cu franchețe – în cărți care au iscat scandal – ocultarea adevărilor) a rămas o figură incomodă, singulară, cu orgoliu supradimensionat, lansând acuzații furibunde. Sau, cum zice Th. Codreanu, producând „o proză flagelară” (p. 149), frustă, radiografiind acel timp al asasinilor și experimentul „hașinic”, aruncând vorbe grele la adresa *postmodernismului*, a „imbecililor piramidali”, regretând boala discordiei sau cinstind mitologia sacrificială (Labiș, Marin Preda). Persuadant chiar prin monotonie, captiv al unei fascinații morbide, apt de splendide dezlănțuiri vizionare, poetul (un *poeta magnus*) și-a croit un destin involburat. Un inovator ispitit de chemarea arheității, cu o imensă

cultură poetică impunând *o viziune*; tortura Poeziei, cazna scrisului, prezența sacralului, tragismul condiției umane, gestul sacrificial (în sensul zidirii ființei), în fine, sufletul-copil cu „carnea flagelată”, ura din jur ș.a. nu l-au deturnat și nu l-au înrăit, gășind, finalmente, tămăduirea: „să las surâsul să alunge / aceste fețe de coșmar”. Sau: „dar lângă Tine-i numai bine, / de-aceea-Ți zic neprefăcut, / fie să treacă de la mine / tot răul ce mi s-a făcut!” Urmând a fi redescoperit, într-o bună zi, ca un uriaș poet, Cezar Ivănescu a stăruit „pe crucea zăbavnice file” pentru a ne dezvălui înțelesul mitic, inițiativ al unui lirism pierdut în societatea noastră *orizontală*.

Evident, poezia lui Cezar Ivănescu trebuie examinată și în contextul promoției '70, pe care mulți o consideră „al treilea val” al generației Labiș. Ivită în spațiul de liniște dintre două explozii (zicea Laurențiu Ulici), această promoție infirmă ideea „vacuum-ului poetic” al acelor ani, incriminând – prin argumentele ei valorice – tăcerile unor critici, al căror interes a fost confiscat fie de momentul '60, fie de agresivitatea junilor anilor '80. Exegeza rămâne, încă, datoare acestei promoții (care, să observăm, nu a pătruns „grupat”), dar, mai ales, acestui poet. Glumind, Cezar Ivănescu se considera un nouăzecist; afirmația rămâne valabilă doar în sensul unei visate purificări, volumele ivite / recuperate după seismul decembrist oferindu-i statutul de „nou născut”. În rest, el este și rămâne, indiferent la mode și clasificări, *un mare poet*. Iar cartea lui Theodor Codreanu chiar asta dovedește. Cu rigoare, și minuție analitică, în regim comparativ, topind variate contribuții (risipite de autor în diverse publicații), cu inevitabile repetiții, vidând bibliografia, convergând spre o inevitabilă concluzie, evidențiind convingător tocmai *singularitatea canonică* a poetului.

CONSTANTIN STANCU

O sărbătoare care începe cu tine în fața abisului

Timpul are alte reguli pentru cel ce locuiește într-un trup ce putrezește, sudoarea morții și insomniile care străbat ființa celui care se odihnește contemplând existența, cu spiritul proaspăt, într-un trup în ruină.

Poemele bătrânului – Poemas del Viejo (Eugen Dorcescu, *Poemele bătrânului*, Editura-online SEMĂNĂTORUL, noiembrie, 2010), un volum de versuri aparținând scriitorului Eugen Dorcescu. Volum al plinei maturități, viața privită din dubla perspectivă, aceea de om care este în trecere spre veșnicie, cu privirea spre veșnicie, spre cealaltă patrie, *deja, dar nu încă*, semnele trecerii, semnele roadelor. E un volum în limba română și limba spaniolă, echivalențe cu aceeași putere de expresie.

Ordinea pare decisă, e o împăcare cu sine, valorile care au cutremurat viața scriitorului sunt: Dumnezeu, familia, semenii, persoana sa complex-simplă pe care s-a mulat în timp. E o împăcare deplină cu aceste valori, nu au fost inițial ale bătrânului, dar le-a asimilat, fac parte din viața sa, atât cât mai există, la limită. Le acceptă. Dumnezeu e prezent prin numele solemn, e cinstea care se dă *Celui Prea Înalt, Iah Elohim*. E semnul reverenței, al mulțumirii, al împăcării cu sine, cu lumea, dar mai ales cu *Făcătorul*.

Iată secretul iubirii, iată sensul urii, relația dintre oameni e una complexă, determinată nu de capacitățile noastre de oameni, ci de regulile eterne ale lui Dumnezeu, a trăi cumva în locul altuia, deschiderea spre universul paralel, creat ca și tine, egal prin daruri, dar inegal prin dimensiunea dintre iubire și ură.

Cartea este una a tainelor descoperite, o descoperire pleneră, cu viața în sine, dincolo de limitele memoriei, o revelație a omului care se regăsește în pumnul de cenușă care a rămas după ce a ars în lumina dată de Dumnezeu oamenilor.

Echilibrul dintre iubire și ură se relevă bătrânului:

„că a iubi pe cineva dintre oameni înseamnă
a dori să trăiești tu în locul lui
– spre a-l feri de ororile vieții –,
el știe
că a urî pe cineva înseamnă
a dori să îl faci pe acela să
trăiască în locul tău” (*Poemul 1*).

Cartea are treizeci de poeme, treizeci de ocazii de a privi de la înălțimea muntelui la care a ajuns cel în vârstă, tot atâtea șanse de a evada din spațiul strâmt al existenței în trei dimensiuni, prin cuvântul care le întrupează.

Singurătatea e singura dimensiune perceptibilă, focul din univers luminează calea de acum, dar Dumnezeu e un foc veșnic, mișcarea lumilor știute și neștiute e susținută de *Creator*. Pe ultima dimensiune, cel ce arată calea e acolo, dar trebuie să înțelegi, să fii împăcat.

Familia pare a-l uita pe bătrân, dar e o altă familie, familia focului.

Până și memoria nu mai are sens, totul trebuie șters de pe pânza vieții, desenul delicat al existenței nu mai are consistență. Soarele e doar o enigmă îndepărtată pe care nu mai dorește să o pătrundă, i-au rămas *florile de cenușă* (*Poemul 7*).

Brusc viața nu mai are sensul vechi, trebuie negată, e doar o perioadă scurtă care s-a și dus. Taina aceasta e una a speranței, a nădejzii în viața veșnică, o temă creștină, asimilată la final cu seninătate:

„Își urăște absența dintr-un
alt secol, dintr-o
altă lume,
își urăște ziua de ieri,
fiindcă s-a înjosit s-o trăiască,
își urăște
ziua de mâine,
fiindcă s-ar putea înjosi
părăsind-o” (*Poemul 8*).

Numerotarea poemelor denotă stilul scribilor de altădată, ei nu intervin în text, pun pe suportul informatic mesajul, până la urmă e doar un singur poem, un imn spus în șoaptă de cel bătrân, curajul de a mulțumi prin cântecul ideilor, prin ritmul și rima acestor idei care, brusc, sunt limpezi.

Dar în ritmul existenței se simte o sărbătoare, sărbătoarea unică, a întâlnirii ființei cu ființa în dimensiune perfectă a existenței de aici, cu existența universului, efemerul e înghițit de veșnicie:

„o sărbătoare ce începe cu
tine și se-ncheie cu
tine,
ființă tragică, nenorocită ce ești,
o sărbătoare în urma căreia,
însă,
tot duală rămâi:
în văzduh – flacăra,
jos, pe pământ – cenușă” (*Poemul 10*).

Frumusețea vieții s-a topit, orele zilei nu mai au același timp, o uitare cuprinde gândurile bătrânului, se vrea desăvârșit într-o după-amiază, simplu, dar puterea i s-a dus. Trupul omului e inutil, există o stare mult mai adâncă de a privi dincolo: „cu sufletul se află/ pretutindeni/ și-oricând,/ cu trupul nu-i născând și/ niciunde”. Dualitatea se relevă în modul acesta, e zona în care ființa își arată adevărata matrice. Vântul semnifică prezența *Duhului Sfânt*, a celei de a treia persoane a *Dumnezeului Triunic*, Cel ce face legătura, intens, fundamental. Ființa e probată de această prezență, e dezlegată de trup prin această prezență. Ideile sunt cele creștine, gândurile omului s-au limpezit la contactul cu această Persoană. Eugen Dorcescu, după cum este cunoscut în literatura de specialitate, a rescris în stil propriu mai multe cărți ale Bibliei, o îndeletnicire de meșter, de scrib la *Curtea Împărăției*, a făcut-o cu demnitate, versurile au adus ceva secret la lumină, adevărurile fundamentale care limpezesc ființa. Acele cărți l-au deprins pe *Bătrân* cu liniile de forță ale existenței așa cum o vede Dumnezeu. Acel exercițiu se vede în acest volum de versuri, care e un fel de manifest al omului la intersecția cu ulițele universului. Cuvintele circulă pe direcția luminii...

Acolo, în biserică, locul unde persoana și-a găsit adăpost, bătrânul descoperă abisul, infinitatea lui Dumnezeu și intimitatea cu El. Este o viziune absolută asupra absolutului care poate fi cuprins de om, în locul delimitat de *Creator*. Peisajul obișnuit, muntele, marea, un simplu drum de țară care altă - dată aveau o semnificație aparte, nu mai au aceeași valoare, lumea e alta, brusc, o lume care nu mai are sens, cenușa a dizolvat imperii, dizolvă și locul unde trăim. Animalele ar putea lua locul oamenilor, câinii, ca prieteni, ar putea să ocupe spațiul lăsat liber de cei care au avut cândva o conștiință. E aici o pedeapsă. E pedeapsa păcatului original, e semnul biblic al vieții atinse de greșeală... Eugen Dorcescu cunoaște jocul acesta de a păzi și de a munci, e rupt din Rai, din zona aceea a harului perfect, iar regulile frânte nu mai dau consistență existenței... E și povara *zgerii memoriei carnale*, o povară, uneori, greu de dus.

Elementele volumului sunt de natură spirituală, există o poveste diluată a vieții unui om, o narațiune formată din lucrurile nevăzute care se zăresc prin ceața existenței cumva, realitatea, așa cum o acceptăm când suntem în putere, e alta din perspectiva muntelui, dincolo, e *țara promisă*... Intimitatea cu veșnicia pare a fi secretul ultimului poem, ochi în ochi, așa e trecerea dincolo, o sărbătoare a întâlnirii cu focul ce dă viața când arde,

ce mișcă lucrurile, toate se întorc spre mâna ce le-a creat și ne-a creat...

„Bătrânul simte aroma fierbinte a jarului, îi vede ochiul roșu, de vasilisc, îi vede solzii de scrum, simte boarea unei noi înțelegeri, presimte vâltoarea, zborul, extazul – încă incert – al acelei „*cognitio Dei experimentalis*” (Poemul 30).

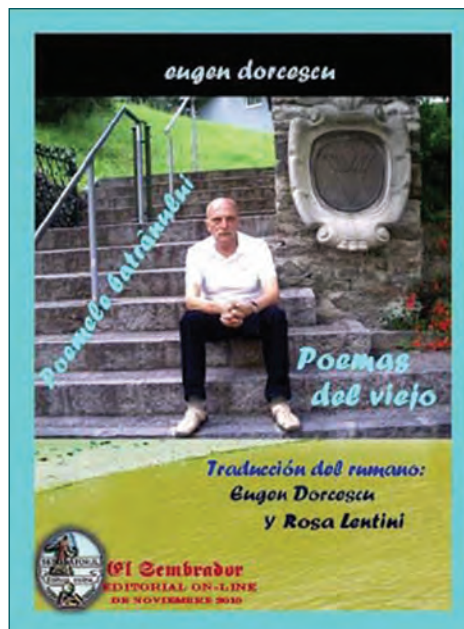
Cu acest volum de versuri, Eugen Dorcescu pune în lumină ceea ce merită primit de om, lunga călătorie spre *Creator*, acceptarea regulilor impuse de acesta pentru a ajunge la starea exactă a extazului atât de căutat, intim, tulburător de intim, inexprimabil în cuvinte, dar bazat pe aceste cuvinte care se leagă într-o nouă poveste, cu alte reguli.

Viziunea lui Eugen Dorcescu asupra călătoriei și a destinației este una care vine din vechime, cu trimiteri din Vechiul Testament, având nuanțe din Noul Testament (*Duhul Sfânt*, cele 30 de poeme, câte unul pentru fiecare an din viața lui Iisus, direcția privirii interioare). Literatura și mai ales literatura creștină vor asimila acest volum în sensul eliberării din mundan, iar o analiză mai aprofundată asupra scrierilor poetului se va impune și din

perspectivă teologică. Poate vreun student la teologie își va alege, cândva, ca temă de licență scrierile poetului, perspectiva lirică din care sunt scrise, pânza subțire pe care s-au legat cuvintele, punând în lumină revelația continuă la scriitorul disponibil pentru miracole. Pe de altă parte, volumul e nu numai un manifest, ci și un testament al unui om care lasă moștenire, celui care poate înțelege, taina relației *om – Dumnezeu – om*.

Dacă învățăm a trăi cu fiecare clipă, poetul ne îndeamnă să învățăm a muri pentru a trăi veșnic, există soluția... Într-un fel această carte e unică, poezia nu a mai fost privită din această perspectivă, dar îndrăzneala scriitorului vine din studierea abisului demarcat de cuvinte, revelat de cuvinte, care toate adunate sau scăzute formează *Cuvântul... Logosul...*

Poemele bătrânului o arată, obiectiv, trainic, e spațiul frânt de misterul timp/netimp...

DANIEL MARIAN

Dumitru Ichim

Abecedarul luminii deschis pe Meridianele Atlantidei, dinspre Regele Mării

Vețuind într-un permanent balans implicând două lumi redate geografic de două continente, gândind că undeva trebuie găsit acel punct de sprijin care se dovedește a fi expresia pură pentru curaj și sublim, însăși dragostea necondiționată și nepieritoare, și ale cărei esențe îmbracă mantia de gală a poeziei. Cândva existând o realitate smulsă din vis, mai apoi trecând în frumoasă poveste și ajunsă dorință dincolo de limitele aduse de umbriri și de mai grelele însăilări ale luminii.

Dar iată cum tocmai se întâmplă ca „Abecedarul luminii” să fie asemeni primilor pași ai conștientizării, pentru care învățatură nu trebuie, decât o întrupare de simțuri... „Deasupra e cerul./ Dedesubt – apele mării./ Cine de la cine-a-nvățat/ să rostească albastrul întâi?/ Și-al cui e împrumutul?/ Nu cumva la-nceput/ a fost sărutul?/ ... / Deasupra mea e somnul,/ dedesubtul meu – apele somnului./ Numai apusul meu/ este visul,/ împrumutat de la om./ Cum aş putea decât omenește,/ cuvânt cu cuvânt,/ să țes lumina/ cu care se-nveșmântă Dumnezeu/ amintindu-și de cer,/ de pământ/ și, mai ales, de gustul amar/ din frământ.”

Dincolo de facerile / desfacerile sorții, există o magie a unui tărâm luat pentru a fi plantat aproape, dintr-o rană de basm, care pe lângă că sângerează-nlăcrimat, vorbește cu de la sine dezlegare, despre exodul sufletului peste neputința minții. Trebuie îndrăzneală, pentru a te aventura pe „Meridianele Atlantidei”... „Cu fiecare meridian,/ (o fi o despărțire în plus?)/ oare ești mai aproape,/ oare ești mai departe?/ Te-adun și te scad c-un apus./ Pentru că tu locuiești/ de partea cealaltă de frică,/ acum prin cuvintele tale e noapte/ ca-n altarul primului cerc de gutui./ ... / Tu dormi/ când eu/ prin toate pădurile Atlantidei/ te caut strigând/ printre copaci blestemându-ți furișul:/ – Spune visului c-a fost numai vis,/ și albul ucis tot prin

alb,/ sărut pe tăișul/ fulgerat doar de gând!”

Ajungem în universul fluid, entropic, nicio-dată devenit definitiv, oricare definiție i-ar fi dată, tocmai pentru că întotdeauna mai poate fi găsită o dimensiune în plus, mai generoasă decât celelalte. Se întâmplă de apar entități surprinzătoare, care exced registrului, să-i zicem omologat, al palpabilului real imediat. Astfel este cu „Regele mării”: „Precum la șah,/ izvorul alb,/ izvorul negru.../ A cui o să fie, în cele din urmă/ mutarea?/ Dar ce mai contează,/ precum la șah,/ precum la școală/ al cui va rămâne,/ pe tabla goală,/ pestrițul uitării...// Ah!/, răspunsu-lea marea/ izvorului alb,/ izvorului negru,/ de ce-ați uitat cu-ntrebarea/ pe regele Mării?”

O neașteptată apropiere de rădăcinile algebrice ale geometriei, se regăsește la Dumitru Ichim, atunci când enunță, în fapt transpunând valorile existențiale în planul cel mai potrivit unei percepții ce duce dacă nu spre complet, atunci măcar spre rotund... „Așa cum stăm pe banca din parc/ discutând de algebră și valoarea lui pi,/ de Arhimede și/ Na-bu-co-do-no-sor,/ ce ar fi,/ dacă ușor,/ brațul meu peste umărul ei,/ încet, încet ar răsări/ ca luna peste mările lui Grieg?...” (**Așa cum stăm...**)

Iar oarecum răzvrătit, în relativ aceeași inedită ipostază lirică forțând cu intenție ordinea logicii care oricum duce spre diverse ipostaze ale infinitului, îl mai găsim pe poet în „Ne-euclidiană”: „Mă învățai de Arhimede/ și mai nebun ca el, de Euclid/ (întotdeauna la geometrie am fost prost)/ și de alții care neavând ce face/ ne chinuiau/ cu cercuri, linii, echere,/ tot felul de lucruri fără de rost/ și alte vorbe goale...”

„Jumătate de inel deasupra oceanului” poate fi o lecție categorică de maturitate poetică, convingând prin neliniști, adeseori izbucniri, alteori împăcări rare, cu fiecare pagină răsfoită... „Tot ce-aș vrea/ să spun despre tine,/ alții au scris cu mult înainte/ cu mult prea izvor,/ de-aceea mi-e dor/ de un neam mai străin de cuvinte...” (**Tot ce aş vrea**). Versul lui Dumitru Ichim este de o acuratețe mai greu de întâlnit... „Mult mai frumoși/ decât grădina/ și toți merii lui Adam și Eva,/ erau castanii gării/ cu fumul locomotivelor în ram...” (**Romanță cu breton**).

Deoarece am început prin a încerca o transcriere ideatică a unei ipostaze printre cele mai frenetice ale luminii, aş rămâne în aceeași formulă benefică... „Nu voi fi vânt/ ramurilor tale./ Îți voi lăsa cuvintele/ așa cum sunt,/ așa cum merii le/ I torc lin spre florile dintâi/ tăcerile./ Ce bine-i stă luminii/ făcând cu ochiul prin cuvânt!” (**Ce bine-i stă luminii...**). Nu e deloc prea mult, zicând că Dumitru Ichim este un poet al luminii, în timp ce poezia sa este o poezie a luminii! (**2014**)

IOAN VASIU

Emilian Marcu ne convinge că „ninge cu lumină-n cartea de istorii”

Născut la 28 septembrie 1950, în comuna Heleșteni din județul Iași, **Emilian Marcu** a absolvit Liceul Teoretic din Târgu Frumos, iar în 1973 a absolvit Institutul de Biblioteconomie din București. Debutul său în presa literară a avut loc în 1974, fiind prezentat concomitent în două reviste, bine cotate la acea vreme, respectiv de Ștefan Augustin Doinaș în *Familia* de la Oradea și de Constanța Buzea în *Amfiteatru* de la București. Un an mai târziu a debutat și editorial în caseta „Zece poeți tineri” cu placheta intitulată „Nunta în sâmbure”.

De atunci și până astăzi a publicat mai multe volume de versuri, bine primite de critica de specialitate. Printre cei care au apreciat creația lirică a talentatului Emilian Marcu îi amintesc pe Ioan Holban, Gheorghe Lupu, Corneliu Ștefanache și Ion Roșioru.

Am în față ediția a II-a, revăzută și adăugită, a volumului intitulat atât de inspirat „**Fețele insomniei**”, publicat la Editura Premier, Ploiești, 2013. Prima ediție a cărții a fost publicată în anul 2001, la Editura Augusta. Cartea înmănușează 108 poeme patriotice, scrise, în majoritatea lor, în dulcele stil clasic, cu ritm și rimă, ceea ce le îmbracă într-o muzicalitate ce îndulcește auzul cititorului.

Puțini sunt cei care au crezut că după anul de răscruce istorică, 1989, se mai poate scrie și publica în țara noastră poezie patriotică, dar și mai puțini au fost poeții care s-au încumetat să abordeze un asemenea lirism, considerat de unii **un compromis**, un risc greu de asumat, un demers sortit eșecului.

Iată însă că Emilian Marcu, cu un curaj ieșit din comun, dar și cu un talent de invidiat, „a spart gheața” dăruind iubitorilor de poezie adevărată un minunat volum de versuri patriotice.

Poetul reușește să ne demonstreze că sentimentul patriotic nu se ofilește și nu seacă niciodată, iar poezia angajată face cinste oricărui poet.

Cred că încet-încet cititorii de poezie, atâția câți mai sunt în țara noastră s-au cam săturat de așa-zisa „poezie de tranziție” care ne-a sufocat în ultimii douăzeci și cinci de ani, preferând să se întoarcă la poezia adevărată, curată, sinceră, decentă și plăcută auzului. O asemenea poezie se găsește din belșug între copertile acestui minunat volum pe care ni-l oferă Emilian Marcu: „**Suntem aici cu țara**

deodată / Cu apele, cu câmp și cu Carpați / Și de ne-au mutilat prea des o hartă / Am fost mereu, mereu rămânem frați. //...// Suntem aici cu țara deodată / Din milenare timpuri. Temerari. / Din trupul nostru am zidit o țară / De care s-au zdrobit și regi și țari.” (*Legământ* - p. 131).

Cine ar avea impresia că Emilian Marcu este un poet de modă veche se înșală și stau mărturie în acest sens toate poeziile sale scrise, fie în vers clasic, fie în vers alb, fără rimă, dar caligrafiate cu un har dumnezeiesc.

Într-o emoționantă poezie ne asigură că este „greu cât un semn de întrebare”: „**Poartă-mă doamne, poartă-mă blând / În aer, sunt ca pe un pat de ninsoare / Voi fi într-o zodie de pământ: / Doamne sunt greu cât un semn de întrebare.”** (*Rugându-se Ioan* - p. 82). Acum, într-o lume degradată și intoxicată cu fel și fel de versificații de prost gust, aruncate pe piață de poeți făcuți la normă, fără talent, dar infatuați și grandomani, Emilian Marcu ne dă speranța că Poezia (scrisă cu majusculă) nu a murit și nici nu va muri vreodată.

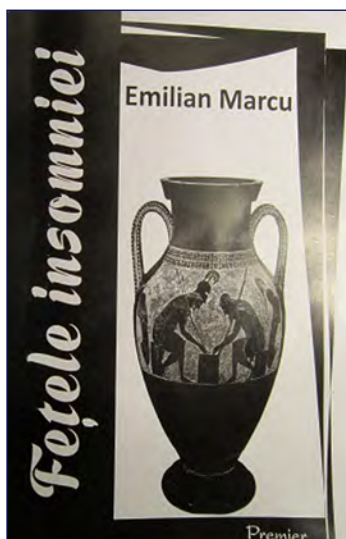
Evocarea unor bărbați de seamă ai țării (Ștefan cel Mare, Mihai Viteazul, Gheorghe Doja, Horea, Cloșca și Crișan, Bălcescu și Cuza, Brâncoveanu sau Miron Costin) dar și a unor locuri și oameni atât de dragi poetului, sunt temele predilecte ale acestui volum: „**În fiecare noapte peste Alba / Se-abate un cântec ne-necat / Cu umbra să ne încolțească iarba / Mihai Viteazul în fulger îmbrăcat //...// Mihai Viteazul e pecete-n toate, / E umbra lui o flacără arzând / Și-n fiecare noapte peste moarte / Se-arată ca un fulger din pământ.”** (*La Alba* - p. 110).

Pentru Emilian Marcu patria e „cetate eternă”, „loc sfânt, de vecie”, „zidire de inimi”, „leagăn de vecie”, „sunet de nai” și „eternitate”. Poetul nu se sfiește să dedice memorabile versuri unor „pietre de hotar” ale istoriei noastre, cum ar fi Putna, Valea-Albă, Curtea de Argeș, Câmpia Română, Alba Iulia, Câmpia Libertății.

În frumoasa poezie care deschide această carte deosebită, Emilian Marcu încearcă să ne convingă (și reușește!) că: „**Ninge cu lumină-n cartea de istorii, / Ninge cu lumină ca pe un lan de grâu. / Roua-mbracă morții cum îmbracă zorii / Sângele lor care-i cel mai amplu râu. //...// Ninge, cum mai ninge-n cartea de istorii / Pe albite oase-n fluiere de fag / Piedestale sacre spală-n ceruri norii / Fântânarii sapă în icoane-un steag.”** (*Efigii sub lanuri de rouă* - p. 9).

Lecturând acest volum am avut impresia la un moment dat că răsfoiesc o carte de istorie scrisă într-o „limbă românească fără spini”, „neumbrită”, ca un „fagure de miere” și „tainică fântână”.

Mai mult ca sigur, Emilian Marcu și-a câștigat deja, prin creația sa lirică, un loc distinct și binemeritat în ansamblul literaturii noastre. El este un poet de excepție în „plutonul” generației sale, respirând prin versurile înmănușeate în cărțile așezate la loc de cinste în rafturile bibliotecilor și a librăriilor.

IONEL BOTA

Tragicul și reveria. Mesaje ale poeziei lui Traian Pintilie

În anul 2013, poetul Traian Pintilie a fost prezent în librării cu volumul „Melancolie” (Timișoara, Editura Hestia, 2013, 100 p.), oferta acestei cărți însoțind-o recomandările elegantissime din textele de întâmpinare semnate de Rodica Opreanu și Lucian Alexiu. De altfel, cărțile lui Traian Pintilie au un adevărat succes de public, ba chiar am spune că stilul clasic al abordărilor sale a creat un public aparte, iar lucrul acesta spune, deja, destul de multe. Mai ales că autorul a avut în literatură un parcurs atipic: un specialist al deprinderilor tehnice dublat de un talent literar, succesul fiind garantat în cazul artistului cuvântului. Iar constanța prezenței sale editoriale în spațiul cultural, cu deosebire în vestul țării, arată un creator cu resurse, adesea insolite, un scriitor cu foarte multe argumente că scrisul său, poezia sa pot mereu depăși stadiul unui simplu exercițiu de admirație din partea noastră, a cititorilor. În volumul amintit mai sus, mențiunile noastre se opresc asupra aspectului integrator al poemelor aici inserate. Practic, autorul ne sugerează, din nou, să avem încredere în el, să ne redistribuim, cu aceeași încredere, doza de credit inițial în potențialul său artistic, în arta sa și să ne bucurăm de fiecare dată că ne aflăm în plină șansă de a afla natura impresivă a acestei proximități. Martor al „întâmplărilor” propriei poezii, eul personaj construiește admirabil, nu se complică deloc în plăcerea ficțiunii, discursul e simplu, fundamentele clasicității îi prind bine unei poezii înșurubată, am zice brutal, în tema acestei melancolii fără cusur. Emoții, senzații, amintiri alcătuiesc grila de lecturi a lumii, dar miracolul percepțiilor eului e cu mult mai benefic atunci când înțelegi că genul acesta de poeme are deja un cititor implicit: „Ca o panteră cu dinții de jad/
Viața mă rupe în hălci, mă mănâncă,/Eu mă tot ridic și cad, mă ridic și cad/Și sunt atât de singur pe stâncă.//
Ce s-o fi-ntâmplat... nimeni n-aude!/Deși urlu de durere, deși cândva/Pe când merele Edenului erau crude/
Mai era cu mine, totuși, cineva.//Mă pipăi și coastele mele nu-s toate/Și mi se face un dor superb de cea/
Care-mi lipsește și se zbate/Atât de departe de ființa mea.//Noroc că vine seara, vine iarăși seara/Și una din

stele va avea frumos chip,/Măcar la noapte poate scap de gheara//Care-mi aleargă urmele pe un țârm de nisip.” (*Singur*, p. 83) Mesajele poeziei întâlnesc bucuriile cititorului, iar acest hollism denuanțează și rezonează la capitolul temeii interogativului. Viața, însăși, este acest demers profund reactiv, cu audiența revărsărilor calofile într-un potențial târg al fericirilor supreme unde totul se negociază, și dragostea, și jubilațiile, și moartea, și tristețea, drama și peisajul, tragicul și reveria într-un format similar: „O! Alb mestecăniș al tigvei mele,/Ce vraieste de vânturi te tot bate,/De mă rotesc oglinzile rebele,/Cu fața dinspre viață înspre moarte?//Amar de dulce am mușcat din viață,/Cununi de stele-mi licăreau pe frunte,/Dar ghiara timpului pierdut mă-nhață,/Cum corbii pe o pasăre de munte.//O! Tinerețe-nfiptă-n necugetate zboruri,/Pe ce te-am cheltuit că nu-mi dau seama/Și unde-au curs puhoaiile de doruri/De-și varsă toamna-n ochiul meu arama.” (*Nedumerire*, p. 23) Meritul autorului este și acela că știe să se promoveze într-un mediu cultural elevat, că are cititori, admiratori și comentatori realmente impresionați de acest imaginar pastelizat, de sinceritatea discursului și de stilul direct, simplamente remarcabil. De aceea îi dorim să se bucure în continuare de lecturi și dezbateri autentice cu prilejul lansărilor cărților sale.

Un poet de altădată, ademenit în „lauda lucrurilor” sale: George Alboiu

Dacă ar fi fost mai atent cu propria creație, dacă ar fi insistat pe tema poeziei în activitatea sa literară, George Alboiu ar fi avut și mai multe de spus în evoluțiile culturii noastre postbelice în care, după anii 70, începuse a se mișca destul de bine și într-o dispoziție elitistă de zile mari. Desigur că nu funcțiile și nici jocul conjuncturalului mai mult sau mai puțin politizat l-au menținut în atenția publicului cititor. La vremea când apărea volumul „Stâlpi” (București, Editura Cartea Românească, 1974, 84 p.), poezia lui George Alboiu nu era așa de căutată, iar autorul se păstra, în spațiul public, în trena pletorei care-l avea drept candidat unic la postura de lider pe Ion Gheorghe. Ceea ce nu înseamnă că George Alboiu nu ar fi avut nimic de afirmat în ce privește un traseu propriu în poezie. Dimpotrivă.

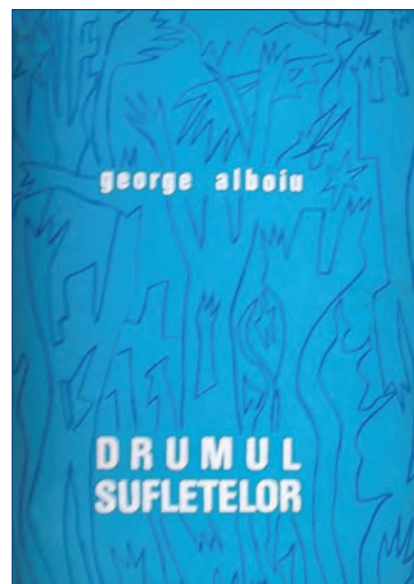
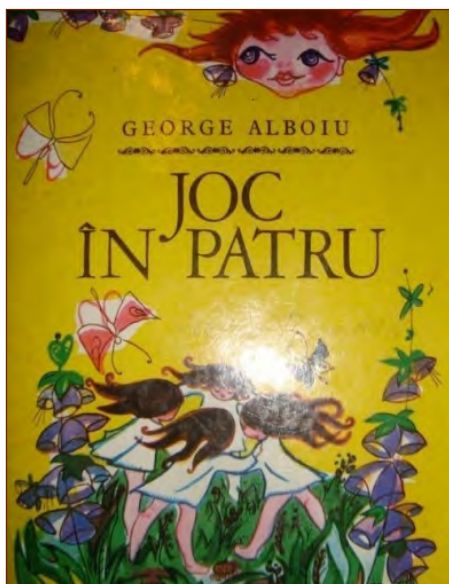
În „Stâlpi”, câmpia redevine sinteza materiei inspiratoare, nostalgia întinderii fără limite marchează eliberările ființei din chingile fizicii, un pattern tradiționalist pare a însoți tema. Eul liric își asumă până și rictusul asocierilor forțate de cuvinte, clivajul acela supărător de metafore care strică adesea poeme cu o curgere plăcută

și în alte cazuri. Am zice, altfel, că poezia este, la George Alboiu, o realitate sufletească. Dar cele mai frumoase reușite sunt poemele acelea în care folclorul e re-convertit, chiar dacă este discret-subtil evitată mentalitatea arhaică, cel mai adesea supărătoare la poetul modern. Tâlcul unor astfel de poeme este perspectiva interioară, mai degrabă, acolo pare a se consuma până și drama dionisiacului, viziunea nudă a lumii de semne și motive, de-retorizată: „Unde să merg/ în care parte/ e numai viață/ în care parte/ e numai moarte?/ Ce-a fost să fie/ e doar câmpie/ va fi să fie/ numai câmpie./ Nu e cărare/ e numai ceață/ adormitoare/ și nici o limbă / în tremurare/ să bată ceasul/care ne doare./ În zori de ziuă/ doar mi se pare/ că lasă urme/cerul cel mare:/ Singurul Munte/ să ne-nfioare./ În fapt de seară/ urmele toate/ se ridicară./ Și dimineată/ unde să merg/ în care parte /e numai viață/ în care parte/e numai moarte?” (*Stâlp*, VIII, p. 74-75)

Expresia poetică este un discurs mereu „exteriorizat”, fascinația explorării lumii rămâne, însă, liantul acestor descoperiri. Țesutul liric preia sensuri, uneori la modul oniric, iar eul liric vrea atunci să facă figura unui răzvrătit verbal. Sigur că suntem departe de ceea ce va însemna experiența optzecistă, tradiția se revendică și în lirica lui George Alboiu drept transfocatorul, principiul panoramării simbolurilor. Undeva, metafora orbului e o stare de spirit, degustarea secvențelor din real ca aplicație a stării de veghe; în altă parte, femeile și câmpia întrețin

mitul re-ordonării materiei; cuvântul întreține, doar el, un spectacol al memoriei luminoase. În foarte multe din poemele acestei cărți, rima înseamnă deja un câștig pentru creația lui George Alboiu și ritmul este principalul ordonator al imageriei: „leșeau femeile în seceta câmpiei/ cu țâța umbrei lor răbind pământul./ În case-ascunși bărbații izbeau cu gându-n ceruri/ să se rupă zăgazarile peste ele./ Fulgerile se repezeau în goliciunea femeilor/ și ei priveau încordați de departe/ cum în trăsnete îmbrățișate dansau până seara/ când deodată la lumina coapselor și-a stelelor/ într-o tăcere cumplită câmpia/ strigătul de naștere și-l ascundea.” (*Viziune veche*, p. 18).

Îndârjirile poetului țin, însă, de o temă socratică, ludicul este configurat în fatalitatea răsturnării viziunii. Stâlpul, motiv și alegorie, radiografiază tema edificiului și a edificării, stâlpul susținere, stâlpul construcție, prin extensie elementul care fundamentează esențialul. Dar stâlpul poate însemna și superlativul materiei, stâlparea (din latinescul stirparia, spun dicționarele), sugerând renașterea, înfrunzirea, ramura verde, înfrunzită. În lirica lui George Alboiu intuim o reverență târzie, totuși, ofranda primordialului. Nevăzutul e sacral, inexprimabilul, văzutul e simbolul plurivalențelor, statuia realului, stâlpul coplesitor evidențiind, remarcând ori mai degrabă demarcând structura artistică. Totuși, din poeziile sale, nu doar ale acestui volum, George Alboiu a putut lăsa „timpului încremenit în idee” câteva piese reprezentative.

PETRU HAMAT

Melanj discursiv – scenă și înscenare în proza Vioricăi Hagianu

Cartea Vioricăi Hagianu, *Vocea fetei de piatră*, publicată la Editura Rovimed Publishers, Bacău, 2013, concentrează un discurs estetic al plurivalențelor identitare, o definiție a prezumției, melanjate între scenă și înscenare, în fapt, se produce un efect al unei *mise en abîme*, al acelei fecundități, transparente în imagine și imaginar, cu proiecție în realitatea obsesivă. Proză a iluziilor transcendente, *Vocea fetei de piatră* se devine într-un întreg al stării de rostuire a unor ipostaze, ce se nuntesc în acel gol al materiei/al materialității, care se denunță în agora transludicului, în acel immanent/inflexibil joc al scenariului, pentru că modelarea/modelul prozastică/prozastic ține de o refulare aproape ingenuă a trăirii. Ființa estetică a Vioricăi Hagianu este receptare a sensibilității și a prefacerii unei tensiuni prin intuiție, prin acea inginerie a metempsihoziei unui artistic ce se caută și se regăsește în spațiul ermetic.

Este spațiul ce se purifică, prin ascensiunea în *doxa* experimentului de laborator, în exercițiul de respirație al relaxării, prin căderea în *noumenul* unei teatralități, într-un melanj al redefinirii propriei aspirații.

Vocea vindecătoare este vocea scenei și a înscenării, este acea situație a complexului unei euforii, *stâmpărate* prin *lăuntricizare*, este *ego*-ul ce se eliberează prin apropierea de mereu aceeași tensiune discursivă, de ficționalitatea teatralizată, pentru că efectul diluării estetice nu ține, neapărat, de atitudine, ci se propune și se problematizează prin accepțiunea verbului plurivalent al vindecării, un crochiu al redimensionării ființei tragice, al acelei scindării în bucăți de cretă a umanului: „Vocea mea oricât de vindecătoare ar fi, nu poate să «repare» organele lezate, rupte... Când moartea se instalează brusc, este o luptă dură contra cronometru, este o luptă cu timpul. Cel puțin până acum nu am experimentat «învierea», mai trebui lucrat în acest sens. Cred că timpul de expunere este esențial pentru vindecare, cu cât vocea mea este ascultată mai mult timp, cu cât efectele benefice sunt mai numeroase.” În fapt, este aici o distorsionare a funcției limbajului, proiectat în structurile de adâncime ale percepției, ale unui *cognitivism* al prezumției și al comprehensiunii actului vindecării, pentru că rolul scenic al înscenării ține de o repunere în drepturi a matricei discursive, fie a expunerii, ce ține de ireversibilitatea timpului, ca act al inducției teatrale, fie de actualitatea experimentării auditive, ca afect/efect al predispoziției auctoriale.

„Fata de piatră”, Andrada, replică feminină a tatălui său Nick, devine *centrum mundi* al melanjului discursiv, aceasta este figura centrală a punerii/aplicării estetice în *himerismul* ce se actualizează, de fiecare dată, prin imaginar. Reflexele spațiale și temporale sunt plasate în golul existențial, ceea ce rămâne să vizeze și să transeandă aspectul real al iluziei este, tocmai, funcția comunicării, lipsa dinamismului concentrează, astfel, un topic al perspectivei, închise într-un cerc al figurului,

al acelor figuri inflexibile, ce se lipsesc de viziune scenică. Vocea este elementul auditoriului, este acel flux al necenzurii, al jocului cu realitățile concentrice și logosuite, pentru că materia experimentală aduce un fior al tragicului, ce se va resemna prin tanatic. Neputința trăirii și învierii vor fi relaționate cu comprehensiunea situației complexe, în care ființa feminină intră fără a avea posibilitatea de ieșire, este un punct comun al fiecărei reînțoarceri la timpul

etern, acel mereu prezent al soluției viitoare: „– O bătaie cu materia, cu timpul, murmură gânditor Nick, care era medic neurolog. În 90% din cazuri este necesară doar vocea ta, asta este o certitudine, este suficient să le vorbești sau să le cânti și bolnavii, cu cele mai diferite și stranii boli se vindecă, procesul este ireversibil, un succes total. Dacă erai bărbat, te declarau aștia Mesia. Masele de oameni și iluștrii cercetători, au unele rețineri pentru că ești femeie. Așadar, nu poți fi proclamată Mesia, ai scăpat de asta, cel mult vreo zeitățe acolo, sau vreo sfântă ceva, titlurile astea ai putea să le obții, glumește el”.

Produsul estetic al prozei Vioricăi Hagianu rezumă nu doar iluzia decelării trăirii unui sentiment al tragismului ființei, ce pare a se (în)ființa în stratagemele auctoriale ale ficțiunii, ci este subsumată unui paradox al funcției catalitice a existenței însăși, magma unei fluidități a condiției umane. Se dezvoltă o stare tensională, ce se recuperează prin „reactanții și producții de reacție” ai înscenării, ai acelei probabilități de reactualizare a pasiunilor prin rememorare, prin acea intenție absconsă de a sonda spiritualitatea imaginației pentru a ajunge la esență, la acea vibrație, a gândirii și certitudinii împlinirii, prin filtrul logic și analitic: „– Noroc că nu sunt bărbat, așa am scăpat de o asemenea onoare, spuse fata, sunt doar «fata de piatră» și vocea ei vindecătoare. Oricum, muzica poate ocoli filtrele logice și analitice ale gândirii pentru a stabili un contact direct cu sentimentele și cu pasiunile profunde din adâncul memoriei și imaginației umane, poate ajunge la esență, de aici vine și vindecarea. Vocea mea nu este decât un catalizator al unui proces care se desfășoară doar în prezența ei, a vibrației respective. Reactanții și producții de reacție sunt acolo, sunt în omul bolnav, ei există, lipsește doar catalizatorul pentru ca reacția de vindecare să aibă loc, iar vocea mea este catalizatorul”. Melanjul scenă-înscenare se manifestă nu în condiția unei probabile și inflexibile proiecții existențiale în afara timpului și spațiului, ci, mai curând, în funcția mesianică, percepută prin tranzistorii unei fecunde descifrări de sensuri și gesturi, de atitudini care se transformă în franjurări rememorative, în indici ai unei remodelări, pentru că vocea Andradei nu se multiplică în conjuncții ale estetizării fiecărui demers de vindecare a maladivului joc cu iluziile umane, cu fragmentările. Vocea „fetei de piatră” este liant al producerii așteptării unei noi facțiuni în condiția tragică a umanului, pentru că numai prin recuperarea dozei de organicitate se poate realiza fatalitatea, sfârșitul unei predispoziții scenice, întregul discurs este o proză afină cu interpretarea acelei sensibilități picturale, a acelei argumentări ce tinde să se decupeze prin trăiri estetice, prin ființa ce se reînțoarce la fragilitate, la intuiție și sentiment, elemente ce vor condiționa extincția.

Scena și înscenarea sunt, la Viorica Hagianu, modele ale reprezentării, ale imaginărilor ce se conturează în ceea ce bătrânul Costa identifică drept „o rațiune liniștită”, este, de fapt, o transcendere spre o altă condiție, nu himerică, nu iluzorie, ci este o croșetare *in absentia* a artei ficționalizate, a comprehensiunii unor logici ce se subsumează melanjului ad-hoc dintre „tristia sensibilă” și matricea guvernată de proiectul

fetei fără trăiri, de apropieri ori depărtări de uman, de acel tragic al situaționalului: „Darul tămăduirii pe care îl ai, îl păstrezi doar cu sacrificiul de sine, puisor, chiar tu esti zertfa, spuse el nervos și trist. Esti «fata de piatră» și ai darul vindecării cu vocea ta, doar dacă poate să schimbe situația si atunci, în momentul în care piatra se va sparge, vei avea sentimente, dar vei pierde darul”. Discursul prozastic se modelează în jurul comuniunii dintre *alter* și eu, este o comunicare pe calea undelor, ce se rostuesc prin accesul la matricea materială, la actual sublim, nu al pierderii vocii, ci la acela al identității, al individualității, anume, se realizează o reducere la fragilitatea ființei umane, la acel abscons al neprevăzutului. „Fata de piatră” și vocea ei nu sunt decât actanți ai unei deziluzionări ce se consumă în substanța vie a „mişcării haotice”, a destinului ce se refuză prin ruptura de firul Ariadnei, devenind singular, potrivit sciziunii în alteritate: „Noi nu puteam anticipa toate consecințele intervențiilor genetice, prea multe variabile, nu se poate fără zertfă... Prima dată când vei simți ceva, orice, vei pierde toaate particularitățile care fac vocea ta specială, vindecătoare. Nu am descoperit mecanismele chimice, energetice la nivel celular, de acolo pleacă totul, sunt limitat si mă enervează asta, dar lucrez...” A simți este actul sublim al abisalității, în care Andrada va cădea datorită motivației de ascensiune și de intuiție ale altui model, este acea lipsă de justificare a rolului estetic și artistic ce nu se supune mutației existențiale, pentru că sentimentul este covârșitor prin însăși trăirea acestuia în paradigma umană, în variabila darului tămăduitor din vocea Andradei, „imaterială asemenea spiritului”.

Funcția eterogenă a spiritului Andradei desemnează o stare internă de restrângere la un act al intangibilului, pentru că ființa de piatră nu se ghidează după o ordine prestabilită, ci se proiectează într-o ordine figurală, paradigmatică, o neînțelegere a propriei situații/a materialității ce guvernează universul și artificiu estetic al înscenării. Globul de cristal ce părea a proteja fata fără sentimente era încă sub incidența altei reprezentări, aceea în care nu se cunosc coordonatele existențiale, nici stereotipii, este acea structură ce nu se explică prin efemer, ci prin vindecare fizică și psihică. Fără depresii, tristeți ori frustrări, „fata cu vocea de piatră” părea predestinată unui viitor al probabilității, al unei subtile nuanțe, ce se încadrează într-un topos al mijlocirii imaginare, prin „trecerea spre neființă”, așadar, jocurile acestea rămăneau în orizontul „undelor sonore binefăcătoare”, tocmai pentru a creiona un scenariu, în care timpul „curgea egal, treceau anii, fără nici o variație”, totul într-un registru al discreției, ce intuiește materia organică a reprezentării, viața și perpetuarea regiei înscenate, teatrul cotidian al viforului și derulării evenimentelor: „Andrada și-a continuat viața în aceleași coordonate și după moartea tatălui ei, fără să schimbe nimic. Studia tot timpul. A preluat toată aparatura din laboratorul lui Costa, bătrânul i-o lăsase moștenire, împreună cu toate bunurile lui. Trăia singură, se întâlnea cu oamenii pentru a-i vindeca. Straniu, părea protejată de un glob de cristal. Era intangibilă fizic, dar și mental. Ea singură pe scenă le cânta sau le vorbea oamenilor, iar ei erau disperați să se vindece. Paradoxal, undele sonore binefăcătoare emise de Andrada, prin vocea ei atât de caldă și electrizantă, proveneau din «fata de piatră» fără sentimente, fără emoții”.

Scenariul lumilor fictive sfârșește în tragismul situațional al experimentului „fetei cu vocea de piatră”, astfel, momentul, prin care se marchează primele trăiri, primele sentimente ale Andradei, înseamnă ruptura, definitivă, de insensibil și pătrunderea în percepție și reprezentare, în sentimentul ce pare a cuprinde ființa de până atunci intangibilă, nereflexivă. Atacul asupra Andradei, soldat cu rănirea gravă a lui Marck, „umbra ei”, face din imagistica finală a prozei Vioricăi Hagianu un act al responsabilității estetic-existențiale, precum și o încercare, definitorie, de a sensibiliza o ființă, ce se remodelează, prin rememorare și artificiu al frici – „o frică puternică dusă până la paroxism care o paraliza”. Astfel, se concentrează un alt mod de „a fi” al iluziei și transcendenței, un sentiment marcat de irumperea în trăire a fiorului tragic, o tragedie a vocației și a căderii, nu în trecut, ci într-un viitor neidentificat, nesondat, un viitor al fatalității, anunțate și așteptate: „Andrada s-a retras în biroul ei din spital și a plâns, lacrimi mari îi curgeau din ochi. Primele ei lacrimi. Pierduse darul vindecării, nu mai era «fata de piatră» și vocea ei tămăduitoare. S-a simțit oboșită și s-a întins pe canapeaua din birou, orice amintire din viața ei îi provoca un sentiment, emoțiile atâtor trăiri o copleșeau. Moartea lui Nick, a lui Costa îi sfâșiau carnea. Dorul și iubirea pentru ei, pentru toți, o lăsau fără aer, nu mai putea să respire. Frica și disperarea că Marck ar putea muri o paralizau. O durea fiecare celulă a corpului ei, dizolvat acum în senzații intense. Era amețită de caruselul sentimentelor”.

Proza Vioricăi Hagianu din *Vocea fetei de piatră* se concentrează într-un demers al scenei, prin viziunea obiectivă de simulare, mimetică și gestică, în organicitatea fecundității receptive. Așadar, individualitatea estetică marchează sfârșitul, într-o familiaritate așteptată de la început, pentru că punerea în abis presupune, pe de-o parte, act al simbolisticii, prin care se atrage în interior, în spațiul fără sentimente/trăiri, pe de altă parte, se produce un flux de rememorare, prin fragilitatea și efemeritatea ființei umane. Înscenarea discursivă propune extincția, prin argumentarea și aspectualitatea modelării în interiorul discursului a provocării unei așteptate și anunțate morți, fapt care se realizează prin sentimentul erotic, mereu ascuns, ce pare a coordona întreaga strategie a prozei spre final. Narațiunea intuiește nu numai iluzia trăirii, ci însăși trăirea lui Daniko, „șeful spitalului”, care înțelege, abia după moartea Andradei, efectul experimentului bătrânului Costa, secretul acestuia era legat, nu de calcule și predicții, ci era legat de jertfă, de acel *spiritus* tutelar al ființării paradoxale – nuntirea cu himera eternă și tanatică. Pierderea vocii divine echivalează cu moartea, cu tragicul existențial al condiției umane, ceea ce face din narațiunea Vioricăi Hagianu un *continuum* ireversibil este acea compe-hensiune a revenirii la *doxa* spirituală, la finalitate și la erme-tismul, mai de fiecare dată, înglobat într-un tot unitar, din care transpar realitatea „atât de fragilă”, precum și despărțirea, definitivă, de irevocabila stare tensională, provocată de „fata de piatră”, prin sentiment și trăire, prin scindare și împlinire, în extincție, a rolului său regizoral: „Strângea în brațe trupul rigid al fetei, îl legăna ca pe al unui copil mic. Ce ironie, părea atât de puternică, dar în realitate era atât de fragilă, trebuia să se despartă definitiv de «fata de piatră», pe care toți o crezuseră nemuritoare”. Iată, o scenă despre ființare, în condiția *sine qua non* a imaginației, o scenetă despre ființa umană, fragilă și intuitivă, așadar, un paradox al mutației gândirii!

ANDREI ZANCA

(ploaie peste buni și răi ...). Intensitatea, calitatea ei diferă firește de la un individ la celălalt. Toate par legate între ele printr-un soi de memorie. Lucru dovedit și științific: de la memoria apei, a luminii ... a celulei ... până la acest numitor comun între o moluscă și o ființă umană: memoria. Toate străbătute de această iubire, în mod atenuat ori intensificat.

Cartea Surâsului (jurnalul unui drum lăuntric) - fragmente

Conștiința absolută este o iluminare a forței transcendente și creatoare, care ne locuiește, eliberând de conformisme, de tabu-uri și de constrângerile prescrierilor perimate ale îndochinărilor de orice fel. (Se poate observa în ultima vreme în modul de raportare la lumea înconjurătoare un tulburător fenomen: *lumea aceasta, accidentele ei, moartea, sunt privite ca un spectacol, ca o lume virtuală, în vreme ce lumea într-adevăr virtuală este luată drept reală*, fenomen extrem de grav și periculos din perspectiva înstrăinării absolute umane, prin repercusiunile dezastruoase ce le poate avea – „moartea” lăuntrică).

Prin *metanoia*, angoasa se preschimbă în eliberare. Și acest lucru este legat de o atitudine de încredere, prin care sunt preluate toate schimbările necesare. Abia atunci te poți desprinde de trecut și să te oferi fără de angoasă prezentului. Reîntoarcerea din înstrăinare poate fi privită și ca o renaștere. Prin aceasta se face referire și la responsabilitatea fiecăruia pentru potențialul evolutiv sufletesc.

Noțiunea de libertate își dobândește sensul real, raportată și la existență, nu doar corelată dreptului. Doar prin eliberarea de angoase se poate tinde spre celelalte forme de libertate. Influența angoasei cotidiene asupra vieții individuale este imensă. Tocmai aici, când e vorba de angoasă, intră în funcție interdicția de gândire, tabu-ul Funcția sa esențială este de a împiedica preocuparea cu problematica angoasei.

Angoasa și blindajul corespunzător ei constituie factori decisivi în toate relațiile interumane. Efectul tabu-ului angoasei constă în mare parte în faptul că nici nu-ți poți închipui o asemenea interdicție de gândire. Tocmai *interminabilele discuții* asupra ei aruncă un vâl asupra faptului că însemnătatea decisivă a problematicii angoasei rămâne pe dinafară, este exclusă în mod rafinat.

Se vorbește despre angoasă în postura de problemă psihică, se fac referințe la acea angoasă primordială despre care se spune că există odată cu instinctele, ca parte a înzestrării umane primordiale. O problemă, pe care o întâlnim mereu, o problemă de natură existențial-filosofică, ce ne întâmpină atât la Kierkegaard, cât și la Heidegger. Aceste punctări uzuale, de-servesc tabu-ul, în loc să-l demoleze. Trecerea sub tăcere (tabu), prefigurează fatalitatea umană.

Libertatea are sens doar înțeleasă ca eliberare de sub dominația angoasei.

Spre a fi cu adevărat liber e nevoie să iubești. Iubirea și libertatea sunt ca cele două fețe ale unei monezi. *A făuri în tine din lăuntru o stare a iubirii*. Ce va radia „neutrală” în jur

Starea aceasta de neutralitate pare a fi starea divină: nu favorizează pe nimeni. Fiindcă toți pretind o iubire necondiționată ... dară. Însă, doar răsfrântă asupra și numai asupra lor. O iertare deplină, dar *doar a lor* etc. De aici și întrebările aproape infantile sub imperiul angoasei, al fricii: cum de a lăsat Dumnezeu să se petreacă așa ceva ...

Nimeni nu vrea, ori prea puțini se străduiesc într-adevăr, *să înțeleagă, să priceapă* (mânați de o anume sete mistuitoare și o *smerenie* pe potrivă), căci dacă bați, nu bați cu sfială, ci cu o copleșitoare sete ... și ușa se va deschide ... din lăuntru. *Problemele încep mereu în noi*, evoluând cu noi. Înainte de toate, *noi suntem mai mereu problema*. Viața, lumea din jur, ca posibilitate de activare creatoare.

Asta presupune însă și o continuă *auto-observare* (printr-o lăuntrică detașare), în raport cu ele. O onestitate a Vederii de sine ... ajunge.

Paui și bârna: nu poți învinui. Toți suntem responsabili, de tot. Lumea e așa cum este fiindcă noi suntem așa cum suntem.

Schimbarea continuă: singurul adevăr ... neconținută metanoia.

Ne construim astfel singuri capcane, trăind în credința că evenimentele din *exterior* hotărăsc dacă vom găsi această pace lăuntrică ori ba: spre a fi mulțumiți, lumea ar trebui să fie așa, ori altfel... Este începutul conflictului sus-pomenit. Neasumarea noastră ca potențial. Devenim astfel victime ale lumii în care trăim și ne mișcăm.

Tocmai aici se ascunde o cosmică ironie: *nu lumea în sine este cea care ne împiedică pacea lăuntrică, ci grijile vis-à-vis de ea*. Ori întrebarea esențială este: putem noi să percepem lumea dincolo de ochii temerilor noastre personale, putem să „ne iertăm” reciproc și să renunțăm la „proiecțiile” noastre, unul asupra altuia spre a fi aici și acum?

Această *proiecție* a cauzelor asupra altora este izvorul tuturor conflictelor. În fond, problema *sinergiei* este o problemă a calității relației, căci ceea ce deosebește o organizație sănătoasă de una nesănătoasă este *calitatea relațiilor* interumane, iar această calitate este influențată de judecățile și concluziile ce ni le construim unul spre celălalt. *Judecând un alt om*, nu-l mai privim ca semen, ce are nevoie de hrană, tandrețe și seninătate (interioară), ci *il privim prin prisma necesităților și intereselor noastre*, a speranțelor și temerilor noastre.

Ne proiectăm astfel asupra lui opinia noastră despre el, îl vedem deci nu cum este, ci cum ar trebui să fie în viitor (cu alte cuvinte, cum a fost în trecut). *Prejudicata devine astfel opusul iubirii, nu ura*. Toleranța asumată și întâmpinată cu recunoștință îndeamnă la deschidere, la dezvoltarea unei organizații *întru* un organism.

Lao-Tse: *cine exercită învățarea, sporește / înmulțește zilnic: cine exercită sensul ((Tao), diminuează / împuținează, zilnic (sărăcia întru duh ...n.n.)*.

Conflictul nu este atât între clase, cât mai ales *între capacitate și necesitate*, căci, privite economic, valorile create de exercitarea capacităților unui individ nu vor corespunde niciodată valorilor pe care le consumă. Este ca o propoziție a domnului de la Palisse. Prin mijloace sociale nu se poate atinge ceea ce doar economia poate atinge. Or, legea sinergiei presupune, după cum am văzut, conlucrarea tuturor părților întru întreg. Lucru care se poate realiza doar prin lărgirea sferei de conștiință, și deci eradicarea egoismului, ca primă treaptă. Și poate că acest lucru se va realiza când conștiința noastră va atinge acel prag de la care *nu vom mai avea nevoie de aste vorbe*. Ceea ce până și lupii știu, fără a beneficia de conceptul de haită

Umorul extrem de fin, aproape subliminal, al lui Isus în multe din rostirile lui pătrunzătoare, constelația simbolică inepuizabilă a interpretării (spre a avea *câți mai mulți acces* și în același timp spre a evita prin rostirea răspicată, banală, *ignorarea adevărilor și a intensifica astfel truda individuală a aflării*), scoate în evidență însă și *fundamentalismul* fiecăruia din noi: fiecare ego cere imperios, *siguranța, consolarea, adevărul gata-servit, certitudinea*, agățându-se de ele cu obstinația și disperarea unui dependent.

E târziu. Aproape de miezul nopții. Larma și nebulia lumii capătă lent chipul abia conturat al unei stranii liniști. Mâna ta dreaptă, stânga ce face, să nu știe: nu atât *autofălirea*, însă nici măcar *înregistrarea intimă* a faptei bune. Un gest obișnuit doar. Spontaneitate deplină. Asta pare a fi finalitatea unui social mult dorit.

În care eticul transpare de la sine, ca aerul respirat.

Dacă încetează deosebirea dintre tine și o alteritate (apanaj al iubirii genuine), mai poate fi vorba de faptă „bună”?

Lozincile și clișeuul tind demonic la abolirea oricărei forme de responsabilitate. În 80% din producția de filme după renumite *best-seller-uri*, de exemplu, se face apologia lumii avocățești, a avocatului, procurorului, a baroului ca și cadru al desfășurării acțiunii – ce exemplu mai elocvent de oglindă și oglindire a unei stări de declinare a oricărei responsabilități, a agresiunii incipiente / avansate germinând în lumea modernă, o agresiune și o cruzime a lumii „civilizate” la cel mai neînsemnat „ultragi”, o intoleranță frizând absurdul? Kafka a impus în acest sens în *Procesul* o mitologie a lumii moderne. Un astfel de clișeu s-a manifestat imediat după '89, deosebit de pregnant și grăitor: s-a vorbit de *calvarul întru nevinovăție și nu despre propria vină în acest calvar colectiv*. În vreme ce în lumea capitalismului cu îndelungă tradiție, *explicațiile* sunt gata ambalate și servite de-a gata, din comoditate și dezinteres / nepăsare față de celălalt. Perpetuarea primitivului, a scandalului ce-neacă în fașă spiritul critic și analitic, proliferând o superficialitate ușor exploatabilă de o politică fără de scrupule.

Milarepa: *nu trebuie să-ți fie teamă de hoardele demonice din jur; esențial este a-ți domestici spiritul lăuntric.*

Puterea nepuținței, ca în dependența de droguri, alcool etc.

Idolatria, ca instrument de manipulare socio-economică

și politică, a dobândit o importanță covârșitoare. Din punct de vedere politic, extinderea în masă a mediilor electronice, duce în sine la dezvoltarea spiritului de observație, însă *abate categoric atenția de la ceea ce se petrece în sine*. E ca o izolare de castă a puterii politice efective de largă masă a „prostului popor”. Efectul: mortificarea spiritului de analiză, a lucidității publice, a spiritului critic, ceea ce-n ultimă instanță conduce tot la manipularea în masă – căci, nu-i așa – „mediul este / devine în fond solia” (Mac Luhan). O lume structurată pe labirinturi și coridoare, astfel încât nu mai necesită efortul de-a înțelege. Aproape un muzeu. Scandalurile sexuale, catastrofele, forța brutală, își aduc aportul la sporirea averilor clicii privilegiate și a magnaților deținători ai mediilor electronice / publicitare. *Nada publicului o constituie veștile rele, spre a-l focaliza asupra mărfii, prin clipurile publicitare*. Niciunde mai percutantă – și mai lipsită de scrupule – antiteză dintre publicitatea (inclusiv a preparatelor pentru animale) și o realitate dezastruoasă, de care profită, ca nicăieri în țările fără tradiție democratică, bonzii și magnații economici și politici, majoritatea din rândurile fostului aparat de represiune. Nu există decât două alternative: adaptarea / înrolarea ori șanțul / recluziunea. O adevărată beție psihică colectivă, de abatere a atenției de la un conținut grav și rafinat camuflat..

Șamanica întrebare a lui Isus adresată celui chinuit de demoni: cum te numești? (Fiindcă numele în șamanism, se zice, este esențial; e important să denumești demonul. În fond a privi în ochi, direct lucrurile, în lumina numelui, a de-notantului și nu să lupți cu el în deplina obscuritate și confuzie, mai ales).

Problema în sine nu e demonul, nici pieirea turmei de porci (porci ispășitori), ci *noi* suntem problema; *noi*, proiectându-ne umbrele noastre lăuntrice asupra altora, procurându-ne de fiecare dată țapi ispășitori.

Tendința de demonizare este deosebit de actuală. Și face parte din mecanismul de apărare al ego-ului ...

Isus: nu opune rezistență răului ...

(așadar capitulare: nimic nu este o problemă de luptă, ori de învingere cu forța, fiindcă *opunând rezistență îți întărești adversarul fizic ori psihic*. E o problemă, în fond și la urma urmei, de *Vedere, de Pătrundere*, de vedere pătrunzătoare).

Toate neajunsurile noastre, toate umbrele noastre lăuntrice sunt în fond (pot să fie), Maeștri, Învățătorii noștri; dacă intrăm cu ei într-un dialog „fratern” sporit de o nudă atenție și asumare. Trebuie să devenim familiari, intimi chiar, cu „umbrele” noastre. Ele ne pot fi călăuze înspre un anume loc tănuit. Pesemne ca întotdeauna înspre propria copilărie lezată ... Înspre rănilor ascunse și refulate ale copilăriei.

Compassiune, așadar, și în acest caz.

În procesul emoționalității prin secvențe de realitate, ce nu sunt văzute în contextul general, imaginile sunt întotdeauna selective. Funcționalitatea lor prin text se face doar când imaginea trebuie să slujească drept enunț. *Imaginea necomentată însă are un efect sporit mai mare asupra emoționalității individului*, deoarece – ca și în cazul refrenului / laitmotivului – oferă șansa / iluzia participării creative și nu a influențării de afară prin texte, afirmații. Este un mijloc sigur înrudit incipienței mitomanice și autosugestiei.

ȘERBAN GEORGESCU

Elucbrațiile dresorului de berze

Nu există pentru un om o cale mai sigură de a pierde contactul cu (ceea ce vechii egipteni numeau) "inima ascunsă" a semenului său, decât abordarea coerentă, sistematică, cu "metodă" a unui subiect sau altul. Înclin să cred că "rigoarea profesională", "seriozitatea" și toate celelalte principii aplicate în activitățile lor "responsabile" de părinți, profesori, academicieni, oameni de știință, politicieni, etc., nu au ca scop final decât ștergerea, atrofierea, eliminarea definitivă a inimii ascunse a omului... Se înverșunează de milenii împotriva ei și nu reușesc să o nimicească... Pentru că răsare din nou, cu fiecare nou născut...

Cred că una dintre cauzele profunde ale tuturor bolilor civilizației moderne o reprezintă ideea sclerotică potrivit căreia copilul și adolescentul sunt oameni incompleți (neisprăviți?), în timp ce adultul, cu burta, spaime și obsesii ar fi isprăvitul, desăvârșitul, absolut abilitat de a dicta și impune regulile vieții... Se omite, se eludează, se desconsideră – prin inerție și hipnoză colectivă – că singurul obstacol în calea reinstaurării Paradisului (așa cum o spune cât se poate de limpede Cioran) este SETEA DE RĂZBUNARE a adultului, sete care de fapt este adevăratul stăpân al existenței sale moderne:

- răz bunare față de Dumnezeu – pentru alungarea din Paradis
- față de (propriul) copil – pentru pierderea propriei copilării
- față de soț/soție – pentru pierderea sensului iubirii
- față de Natură – pentru frigul și spaima îndurate în caverne
- față de orice și oricine – în afara propriului Sine

Când îi strigă copilului său "Trezește-te la realitate", este evident că adultul se referă la realitatea lui, a adultului: "Trezește-te în realitatea mea odată!" ar fi traducerea corectă a îndemnului parental. Această evidență este nu doar dovada că în afara realității adultului există și alte realități, ci și a îngustimii, micimii acestei realități în comparație cu imensitățile din care copilul provine și unde este mereu binevenit.

Ceea ce a pățit Petru atunci când s-a îndoit că poate merge pe apă, este exact ceea ce se întâmplă coiotului din serialul de desene animate Road Runner care, la capătul urmăririi delirante, mai face câțiva pași (bunicii) deasupra prăpastiei, privește cu ochi măriți de spaimă spre hău, apoi spre spectatori și abia apoi cade în gol: Cât timp ești inconștient, ești mântuit. Abia după ce îți vii „în fire” te prăbușești.

Însă la realitatea din care copilul provine (și în care încearcă să se mențină, în ciuda intervenției părintești) adultul nu poate ajunge prin Logică ci prin Intuiție.

Ceea ce se întâmplă extrem de rar, căci, așa cum spune Dali,

"Intuiția pură, dată afară pe rând din casele științelor particulare, a sfârșit prin a deveni în zilele noastre Prostituația pură, căci o vedem cum își dezvăluie ultimele ei farmece și ultimele ei agitații în casa de toleranță a lumii artistice și literare".

Liderilor, formatorilor de opinie, artiștilor și intelectualilor moderni li se pune cu obstinție pe masă (iar majoritatea lor o înghit cu evlavie și apoi o regurgitează în fața discipolilor, așteptând răbdători ca aceștia să o înghită la rândul lor), încontinuu și fără nici un scrupul, de ani și ani de zile, aceeași și aceeași academică și diversionistă **"supă de estetică abstractă, care de fapt este mai rea chiar și decât supele cu tăiței răcite și îngrozitor de sordide ale neotomismului, de care nu vor să se apropie nici chiar pisicile cele mai convulsiv infometate"**, după cum spune, coincidentă sau nu, același salvator Dali.

Apelurile deznădăjduite ale tuturor proorocilor din istorie (TREZIȚI-VĂ!) - pe care nimeni nu le-a băgat și nimeni nu le va băga vreodată în seamă din punct de vedere instituțional, se bazează pe spiritul exact contrar celui care te-nghiontește să-i strigi copilului tău "Trezește-te

la realitate". Nu la "realitate" vrea Dumnezeu să ne trezim, ci la cu totul altceva...

*

Vox Populi nu prea e Vox Dei. "Căci gândurile Mele nu sunt gândurile voastre, iar căile Mele nu sunt căile voastre" (zice Domnul).

*

Exemplu concret: Din pricina semenilor mei care, atunci când își fac nevoile în wc-urile publice, folosesc mai multă hârtie decât au nevoie, înfundând astfel instalația de evacuare, s-a instituit regula "civilizată" de a arunca hârtia folosită într-un coș de lângă closet. Inevitabil, atunci când folosesc cabina, sunt nevoit așadar să privesc și să stau cu nasul în apropierea unui coș plin cu fecalele mulțimii, cu toate că eu sunt obișnuit să folosesc EXACT cantitatea de hârtie necesară, pe care o arunc în closet, trag apa și hârtia este evacuată fără probleme. Nesimțirea, prin faptul că este majoritară, face legea. Dar de "legea" lor poți scăpa: reactivându-ți Intuiția.

*

Și, de ce să n-o spunem pe șleau: poate că tocmai așa e rolul Artei.

*

În vis aveam sub pat o oliță de noapte în formă de Casa Poporului. Să ne întoarcem deci la visare.

*

Dacă Frumosul este inutil, atunci este imperios necesar să devin și să mă mențin cât se poate de inutil! Ca o veioză aprinsă în prima dimineață înșorită de mai.

*

– Cu ce te ocupi?
– Sunt dresor de berze. Încerc să le determin să-i ducă pe copii înapoi, EXACT acolo de unde i-au luat. Este o problemă de dirijare a intenției. Întrebați-l pe Pascal...

*

Corabia lui despica valurile de viermi. Fiecare celulă a sângelui său devenise o mică seringă.

*

Vierme trece, Vierme vine...

*

Artist plastic - artist metalic. Alege!

*

De-ai fi tu salcie la mal, știi ce m-aș face.

Dar de-ar fi Iliescu salcie la mal. Eh? Ce te faci atunci?

*

Marile plăceri ale copilăriei – rosul unghiilor de la picioare bunăoară – nu sunt pierdute. Ele pot fi recuperate prin exerciții repetate, tenace, consecvente...

*

Dacă public nu înseamnă că mă interesează "publicul". Public pentru că, tocmai din cauza "publicului", nu-i pot auzi și nu-i pot ajunge pe cei pe care i-aș putea iubi.

*

Inventaseră un super-computer de dimensiuni gigantice, cu mii de monitoare, milioane de butoane, miliarde de gigabiți – și l-au întrebat

care este misterul vieții și al Universului? El a procesat zile la rând, săptămâni și luni la rând, ani... și la un moment dat a dat răspunsul: „42”.

Atunci au înțeles că puseseră greșit întrebarea...

*

Iată de ce, la serbarea de sfârșit de an a adulților, copilul sălbatic va urca pe scenă deghizat în semn de întrebare.

*

– Nu vă plac culorile, doamnă Chanel?

– Cât timp există negrul... a quoi bon?

*

Nu demult, într-un parc zoologic din China, un urs Panda a fost filmat strănutând de 16 ori în doar 30 de secunde, după care a căzut la pământ, epuizat... Este, într-un fel, povestea vieții fiecăruia dintre noi.

*

Dar viața nu este o eternitate în miniatură. Dar viața nu face parte din eternitate. Dar Eternitatea n-are nimic de-a face cu Timpul.

*

Hapciu!

KALOSH ÇELIKU

Poezie albaneză din Macedonia

DAR PENTRU ZIUA TA

Obosită și însetată de dragoste
Mi se așează ca un fluture
Cu o dorință...

Știi, îmi spune
De ziua mea
Vreau un prunc de la tine
Să-l legăm în leagăn!

Dumnezeule,
De ce nu-mi-a cerut
Un buchet de flori
Sau: Bijuterii de aur?...

SEMNELE PLECĂRII

Noapte fără Lună.
Stelele amenință cu foc
Cerulei îi cer să fie de cuvânt.
Ziua mă palmuiește.
Semnul plecării, dragă Mamă!...

FEREASTRĂ SPRE SOARE

Miezul nopții .
Steaua aruncă săgeți în spatele munților
Luna stă agățată de un stejar.

Încălecat pe un vers, Poetul are insomnii.
Noaptea deschide fereastra spre Soare...

TREI ZILE DEPARTE DE MINE

Trei zile departe de mine
Trei zile te caut prin Oraș!
Tu zbori peste lac
În locul de naștere al lui Lasgush Poradeci.

Departe de mine
Orașul e mort
Prietenă, te aștept de secole...

AMIAZĂ

Soarele răsare de unu-opt picioare
Umbra e lungă - Soarele departe.

Umbră de unu-două-opt picioare...
Soarele apune - se apropie Noaptea.

Amiază, de ce nu este - amiază?...

DRAGOSTE ȘI URĂ

În suflet am ură
Și un pic de iubire:
Mă-ndurerează...

Versuri am în suflet
Și un pic de ură:
Mă-ndurerează Prietena...

N-AM TIMP SĂ-MBĂTRÂNESC

Nu am timp să-mbătrânesc
Căci nu mă lasă vinul.
Nu mă lasă Prietena...

CUCERIREA SCOPIEI

Când câinii au cucerit Scopie
Și s-au aciuat în Bazarul Femeilor
Oasele au ieșit prin Oraș
Linse fiind prin Bit-Bazar.

Când câinii au cucerit Scopie
Prietenă s-a-nveștmântat în negru...

FEREAȘTRA LAS-O DEȘCHISĂ

Zăvorăște ușa
Stinge lumina, Prietenă,
Ghemuiește-te sub plapumă
Ascunde perele fragede
Să nu le mănânce mistreții!...

Zăvorăște ușa
Las-o deschisă fereaștra!
Noaptea este lungă
După miezul nopții
Vin și intru în patul tău...

DOR DE PRIETENĂ

De o săptămână ai plecat de acasă
Pe o stradă fără nume, fără număr
În Tyrbe, în Baba Tomor.

E adevărat că de o vreme
nu ne-am văzut
Tu te-ai închis între pereți
Iar Eu îndrăgostit de vin...

DOAR O NOAPTE

Te bârfesc, te vânează cu pietre
Vor să te arunce în foc
Pentru că bei vin cu mine:
Dragostea n-o vinzi în Bit-Bazar.

Nefericiții îți declară iubire
Ei nu știu că iubirea e artă.

Nemernicii care vând și Partidul
Doar să te aibă o noapte...

PĂCATUL PRIETENEI

Azi am vrut să mă sinucid
Printre carafele cu vin

M-au scos din Paradis
Să ard în foc
În fața porților Infernului:
M-au declarat trădător...

LUMINA APRINSĂ

Ziua mor, noaptea mă trezesc în delir
Astfel conviețuiesc cu Doamna Moarte
În aceeași cameră, zile, luni și ani
Și nicidecum nu m-am plictisit printre cărți.

Aprind lumina, vine Moartea
Îi spun: Așteaptă să sting lumina!
Ea așteaptă dincolo de grilaj
Eu uit să sting lumina.

Se supără, pleacă și o lasă pe mâine...

Traducere de: Baki Ymeri

MARVIN BELL

Pentru Dorothy

Nu ești chiar frumoasă, mai precis.
Tu ești frumoasă, imprecis.
Ai lăsat o buruiană să crească din dud
și dudul crește din casă.
Atât de strâns, într-o liniște personală
a unei nopți vântoase, ea perie zidul
și mătură departe ziua-n timp ce dormim.

Un copil a spus-o, și pare-adevărată:
„Lucrurile care sunt pierdute sunt toate egale”.
Dar nu-i adevărat. Dacă te-am pierdut,
aerul nu s-ar mișca, copacul nu ar crește.
Cineva ar fi smuls buruiana, floarea mea.
Liniștea n-ar fi fost a voastră. Dacă v-am pierdut,
trebuia să-ntreb iarba dacă mă lasă să dorm.

Miercuri

Gri, apa de ploaie se-ntinde pe iarbă în după-amiaza târzie.
Crapul zace pe fund, odihnindu-se, în vreme ce amurgul
s-a alcătuit
în forma primelor neliniști ale foamei lui,
și copacii, mai mici și mai grei, răsuflă greu deasupra.
În acest nepătruns, hrănind amiaza am coborât,
o parte către salariu, o jumătate către sfârșitul de săptămână,
îngrijind ultima corespondență și oprind deasupra smârcurilor
cărțile cu idei nobile. Prin zeloasele crengi,
îngrijite cu arzătoare respirații de origine locală,
Sublimul palpabil a licărit precum praful pe largile frunze,
în timp ce Binele-Mai-Înalt și Binele-Mai-Mare erau mulțumiți
precum seva scoarței de stejari, chiar dacă
eram în stare să mărturisesc Existența reală acolo unde
ea zăbovise
faimoasă în umbre ca și cum aș fi așteptat luna.
Am văzut toate acestea în după-amiaza târzie
din compania nimănu.

Și, desigur, am mers la muncă în dimineața următoare.
Asemeni ție,
ca oricine, aidoma zvoniților îngeri ai înaltului birou,

întocmai demonului supraveghetor,
îndrăciților ușieri, ca voi,
mă-ntorc la slujba mea – dar acum aveam
un cap-de-chibrit în gândurile mele.
În lumina lui, dimineața descreștea aprinsă
prin fereastră
și, luminat cu doar lumina minții, vedeam că orizontul
era o idee a ochilor, aurită dinăuntru, și soarele
mistuitoarea consolare a veghilor noastre de noapte,
sosind de departe.
Înlăuntrul acestui aer prudent, care aștepta noaptea
dincolo de uși,
slujit de – cine știe? – melodioasa stridență a țesutului de creier
de urmele pașilor, de culori vizibile ochilor închiși,
de către o muzică
din capul meu, cunoștință dobândită care n-ar fi putut sfârși ziua,
iubire și greșeală au fost scuturate ca într-un ochi de furtună,
și nu ar fi fost până când părăsind ceea ce un asemenea om
poate arunca din brațele lui, ceea ce el reținuse
toată ziua din rouă.

Despre Mort și Universul Paralel

Poate nu este atât de important că omul-mort trăiește,
la urma urmelor, mortul dezertează din viitor.
El privește încrucișat pentru a defini mai bine distanța,
procedura camerei întunecate.
El își coboară falca să audă mai bine,
strânge pumnul- n jurul fiecărui lucru
pentru un câștig mai bun, respiră cu gura deschisă
pentru o mai bună reținere a mirosurilor de mâncare
și inhalează de parcă ar mesteca
pentru mai buna libertate a gustului.
El se plimbă în pantă ori de câte ori este posibil.
Astfel că praful unde mortul stă întins e pufos, atât cât era acolo
forma unei umbre înlăuntrul lui, un mort mai perfect.
Prin urmare, fața pământului poartă o expresie
a indiferenței benefice,
confirmând că prea mult a fost făcut din viață și moarte.
Mortul va lăcrima eliberat de ochi, va râde și va plânge
independent de orice invenție, un suflet fără dispozitive,
un spirit fără șmecherii.
Omul-mort este rezoluția lui Darwin, o promisiune ultimă.
După mort, care poate fi acolo un trup al mitului,
el trăiește adevărul.
Mortul pare mai mic numai pentru că vreunul
stă acolo ca să-l vadă,
aceasta-i paralaxa mentală.

Traducere de: Liviu Ofileanu

ION CĂLIMAN

Poezia riturilor de însănătoșire (NUMĂRĂTOAREA MARE ȘI ALTE DESCÂNTECE)

Când un om se află pe patul de moarte, familia (dacă nu a făcut-o el, în timpul vieții, căci există și această realitate în comunitățile de tip tradițional, ca oamenii, de la o anumită vârstă, să-și rânduiască cele necesare pentru trecerea marelui prag în Lumea de Dincolo) pregătește din timp toate cele necesare înmormântării. Înainte ca omul să moară, aflându-se pe patul de suferință, în pragul morții, un apropiat al suferindului (de obicei soția, fiica sau o altă rudă apropiată de sex feminin) trebuie să-și țină acestuia lumânarea. Această lumânare trebuie ținută în mână dreaptă a celui aflat în agonia morții, ajutat (sprijinit) de cealaltă persoană, pentru ca nu cumva lumânarea să cadă și să se stingă, întrucât se credea în mentalitatea populară că decedatul, în această situație, ar rămâne fără lumină pe lumea cealaltă.

În credința tradițională, lumânarea de priveghi trebuie confecționată din trei fire de sfoară, pe care se rulează ceara de jur-împrejur, în mod separat, întrucât cele trei fire reprezintă, după cum spun informatoarele chestionate, Trinitatea (Sfânta Treime). În jurul lumânării se înfășoară o bucată de pânză albă, cu o monedă (un ban, ortul) legată de ea. Potrivit credinței populare (tradiționale) este un mare păcat să moară cineva fără lumânare, crezându-se că sufletul acestuia nu va avea odihnă în Lumea de Dincolo, întrucât nu poate găsi lumina veșnică.

În cazul în care, totuși, se întâmplă să moară o persoană fără lumânare, trebuie făcută dezlegarea mortului, o slujbă sau mai multe slujbe speciale, de la caz la caz, care trebuie să se realizeze înainte de înmormântare. Mai trebuie precizat faptul că de la lumânarea numită de priveghi în mediul tradițional din zona etno-folclorică a Făgetului se aprind toate lumânările la pomenile care se fac în perioada obișnuită de un an. Dacă la terminarea tuturor pomenilor consacrate de tradiție, mai rămâne o bucată nearsă din lumânarea de priveghi, aceasta se duce la cimitir și se lasă la mormânt, lângă cruce, să ardă până

se consumă complet.

Tot când se află pe patul de moarte, la capul bolnavului este chemat preotul, pentru a-l

cumineca și a-i absolvi sufletul de păcate. Tot acum, în anumite (câteva) localități ale zonei, sunt chemați cei din familie, rude apropiate, prieteni, vecini sau alți săteni, cărora se consideră că individul aflat pe patul de moarte le-a greșit cu ceva în timpul vieții, pentru ca acesta să-și ceară iertăciunea.

Tot acum, dacă agonia muribundului continuă, în unele localități și cazuri era chemată o descântătoare pricepută, care îi făcea descântecul de apă mare, numit în popor și în zona Făgetului, Numărătoarea mare. Această specie a fost inclusă de Simion Florea Marian și Artur Gorovei în categoria legendelor¹. În Banat, creația respectivă are trăsături definitorii pentru descântec, fapt recunoscut și practicat ca atare și de către informatoarele – descântătoare din zona Făgetului.

Din cercetările noastre pe teren, am constatat câteva dintre funcțiile și practicile rituale. O primă informatoare a specificat faptul că numărătoarea mare se obișnuiește să fie spusă atunci când individul este bolnav „de nici nu moare, nici nu trăiește”. În atare situație, o persoană din familia acestuia ia un ștergar cu care muribundul s-a șters pe obraz înainte de a se îmbolnăvi și îl duce la femeia „care are leac”, adică aceea care beneficiază de putere și eficiență magică. Într-o primă variantă, descântătoarea se deplasează la casa muribundului, pune ștergarul jos, pe vatra casei, îngenunchează pe el, ia în mână o bucată de tămâie, pe care o frământă între degete, sub prosop, ca să nu se vadă, pe tot parcursul spunerii, fără smintă, a descântecului. Așezându-se în dreapta capului celui descântat, femeia descântătoare zice *Tatăl nostru* de trei ori, își face cruce și zice acest text ritual:

„Doamne-ajută și mie
Și la bolnavu ăla,
Care-i bolnav!
Dacă-i de viață,
Să fie tămânea Tale;
Și dacă moare,
Să se moaie tămânea
Ca cârpa,
Să știi că moare!”².

În credința descântătoarei, tămâia era purtătoarea unei funcții magice: dacă tămâia pe care o frământă în mână se muia „pă un loc” (pe o parte), omul urma să mai trăiască o zi, iar dacă se muia „pă două locuri” (pe două părți), mai trăia două zile.

O altă descântătoare din zona Făgetului ne-a comunicat un asemenea descântec de apă mare, cu precizarea: „Când un om se chinuie pe patul de moarte, se face apă mare (adică descântecul de apă mare – n.n.). Aceasta este ca o slujbă. Într-o olcuță se pune apă și se ia un fir de brad (o crenguță de brad). Se stropește omul pă obraz și i se dă să bea puțin și pe loc moare...”

Vom reda cele două texte în finalul prezentului articol, urmând să facem un rezumat al descântecului de apă mare, așa cum îl rezumă Aurel Turcuș³, care are, aproape peste tot în arealul românesc, următorul conținut: un om mare (minunat, negru, roșu...) clădește o biserică (mănăstire) mare, cu nouă altare și cu nouă ferestre. În una dintre ferestre stă Sfânta Maria, care citește într-o carte și pe fiul său nu îl găsește înscris aici, între „sfînți”, după cum rezultă, după cum vom vedea, și din cele două variante de descântec descoperite în zona Făgetului. Astfel, într-o primă variantă:

„Zici *Tatăl nostru*, după care zici așa:
Doamne, Tu ajută,
O fost on om mare
Ș-o avut o săcure mare
Ș-o tăiat on lemn mare
Ș-o făcut o mănăstire mare,
Cu nouă uși, nouă altare,
Nouă zugrăvele de soare.
Și-n ea cine ședea?
Ședea Maica Domnului,
În zugrăveala a mare
Ședea Maica Domnului Mare,
Și-n zugrăveala mică
Ședea Maica Domnului a Mică,
Ședea Sfântă Mărie Mică...”⁴

Sau, în varianta a doua:

„Pleacă un om mare negru
Într-o pădure mare neagră,
C-o săcure mare neagră,
Tăie un lemn mare negru,
Făcu o mănăstire mare neagră,
Cu nouă uși,
Cu nouă altare,
Cu zăbreluță de ceară.
Sfânta slujbă
Nime' n-o ascultă
Numa' Maica
Sântă Mărie Mare...”⁵

– Continuare în numărul viitor –

Note:

¹ Simion Florea Marian, *Legendele Maicii Domnului*, cap. *Căutarea Domnului Isus Hristos*, București, 1904, p. 106 – 302; Artur Gorovei, *Descântecul românilor*, București, 1931, p. 203

² Ion Căliman, *Pragurile lumii albe (Trilogia vieții și riturile însoțitoare)*. O viziune descriptiv-monografică, Ed. Nagard, Lugoj, 2011, p. 186-203

³ Aurel Turcuș, *Descinderi în cultura populară*, Ed. Excelsior, Timișoara, 2001, p. 97-108

⁴ Ion Căliman, *op. cit.*, p. 186-187

⁵ *Ibidem*, p. 195-196

Vitrina literară

Redactor-șef: Geo Galetaru
Redactor-șef adjunct: Ion Căliman
Secretar general de redacție: Silvia Bitere
E-mail: geogaletaru@yahoo.com